

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 29 (669) ■ 31 iyul 2013

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Azərbaycan dünya idman aləmində böyük qiymətə layiq ölkədir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Kazanda keçirilən XXVII Ümumdünya Yay Universiadasının qaliblərini, mükafatçıları, onların məşqçilərini və respublikanın idman mütəxəssislərini qəbul etmişdir.

Universiadada əldə edilmiş uğurları yüksək qiymətləndirən dövlətimizin başçısı bunu xalqımızın növbəti böyük idman uğuru hesab etdiyini bildirmişdir: «İdmançılarımız çox yüksək səviyyədə çıxış etmişlər, 16 medal qazanmışlar. Onlardan 4-ü qızıl, 5-i gümüş, 7-si isə bürünc medalıdır. Dörd dəfə milli himnimiz səslənmişdir, 16 dəfə dövlət bayrağımız qaldırılmışdır. Azərbaycan bir daha bütün dünyaya sübut etdi ki, idman dövlətidir və idman Azərbaycanı daha da inkişaf etdirir. İdmançılarımız komanda hesabında 15-ci yerə çata bildilər, Avropada 9-cu, müsəlman ölkələri arasında isə birinci yerdəyik. Bu da böyük uğurumuzdur. Bu uğurun təməlinə gərgin iş və idmançıların peşəkarlığı dayanır».

İdmanın Azərbaycanı sürətlə inkişaf etdiyini qeyd edən Prezident İlham Əliyev ölkə idmançıların bütün mötəbər beynəlxalq yarışlarda böyük uğurlara imza atdığıni diqqətə çatdırmışdır. Bu nailiyyətlərin əldə olunmasını, eyni zamanda, ölkəmizin ümumi inkişafını göstəricisi olduğunu bildirmişdir. «Azərbaycan ölkələrindən biri, sürətlə inkişaf edir. O cümlədən idman sahəsində də əldə edilmiş uğurlar artıq dünya ictimaiyyəti tərəfindən qiymətləndirilir. Biz idmanın kütləvilikliyi, hesab edirəm ki, böyük dərəcədə təmin edə bilmişik. Düzdür, hələ bu istiqamətdə görüləsi işlər çoxdur. Ancaq bütövlükdə götürəndə, son illərdə idmana artan maraq, idman bölmələrinə müşahidə olunan axın, xüsusilə uşaqlar, yeniyetmələr tə-

rəfindən göstərilən maraq onu deməyə əsas verir ki, biz kütləvilik təmin edə bilmişik».

Azərbaycanın artıq dünyada idman ölkəsi kimi tanındığını diqqətə çatdıran Prezident İlham Əliyev son illər ölkəmizin idmançıların qazandığı medalların sayının əhəmiyyətli dərəcədə artmasını qürurverici hal kimi dəyərləndirmişdir: «Son illər ərzində Azərbaycanda keçirilmiş beynəlxalq yarışlar, o cümlədən dünya çempionatları, Avropa çempionatları, əlbəttə ki, idmanın inkişafına öz töhfəsini vermişdir. Çünki Azərbaycan indi dünya idman aləmində də çox böyük qiymətə layiq olan bir ölkədir. Azərbaycanda mütəmadi qaydada beynəlxalq yarışlar keçirilir, o cümlədən iki il bundan sonra birinci Avropa Oyunları Azərbaycanda keçiriləcəkdir. Bu da bizim növbəti id-

man uğurumuzdur».

Respublikamızda güclü idman infrastrukturunun, olimpiya komplekslərinin yaradıldığını vurğulayan dövlətimizin başçısı hazırda Azərbaycanın 38 şəhərində idmanla məşğul olmaq üçün gözəl şəraitin yaradıldığını xatırladaraq demişdir ki, ölkəmizin bütün rayon və şəhərlərində gözəl imkanlar olacaqdır. Müasir zamanədə idman hər bir cəmiyyətin ümumi inkişafını göstərir. Dövlət tərəfindən aparılan siyasət bu istiqamətdə müsbət nəticələrə gətirib çıxarır. İdmançılara dəvət olunan bütün maddi və mənəvi dəstəyi göstərir: «İdmançılara dövlət tərəfindən göstərilən diqqət və yüksək səviyyədədir. Mən vaxtaşırı idmançılarla görüşürəm. Onları uğurları münasibətilə təbrik edirəm. Çox şadam ki, bu illər ərzində bizim görüşlə-

rimiz mütəmadi qaydada keçirilir. Əlbəttə, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti kimi bu, mənim vəzifə borcumdur. Ancaq, eyni zamanda, mən idmançılarla görüşlər əsasında onların işləri ilə maraqlanıram. Eyni zamanda, gənc idmançıların yetişdirilməsi üçün əlavə hansı tədbir görülməlidir, bunu da biz daim diqqətdə saxlarıq. İdmanın uğurlu və ardıcıl şəkildə inkişafı artıq təmin edilmişdir».

Tədbirdə çıxış edən universiadanın qalibləri çıxış edərək Azərbaycanda geniş vüsət alan olimpiya hərəkatının, idman siyasətinin həyata keçirilməsində dövlətin göstərdiyi diqqət və qayğıni yüksək qiymətləndirmişlər. Bildirmişlər ki, əldə olunan bu uğurlar Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyətinin yeni məzmun və keyfiyyətlə davam etdirilməsinin bəhrəsidir.

Yeraltı avtomobil dayanacağı istifadəyə verilmişdir

İyulun 25-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev paytaxtın Füzuli və Mirzəağa Əliyev küçələrinin arasında inşa olunmuş yeraltı avtomobil dayanacağının açılışında iştirak etmişdir.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov dövlət başçısına yeraltı avtomobil dayanacağının texniki göstəriciləri barədə məlumat vermişdir. Bildirilmişdir ki, dayanacaq 4500 avtomobil tutumuna, bundan əlavə 37 avtomobil tutumu olan xüsusi bölməyə malikdir. Burada, həmçinin, avtoyuma məntəqələri də fəaliyyət göstərəcəkdir. Dayanacaq üçmörtəbəlidir və ümumi sahəsi 21 hektardır.

Prezident İlham Əliyev yeraltı avtomobil dayanacağının üstündə salınan park, bağ və fəvvarələr kompleksini gəzmişdir. Məlumat verilmişdir ki, avtodayanacaqda 14 lift quraşdırılmışdır. Parkın ətrafında 7 yeraltı keçid inşa edilmiş və 24 eskalatorla təchiz olunmuşdur. Əlillər üçün 8 lift-eskalator fəaliyyət göstərir. Beləliklə, 7 hektar sahəsi olan bu kompleks indi paytaxt sakinlərinin və qonaqların ən sevimli istirahət məkanlarından birinə çevrilmişdir.

Qala qəsəbəsinə gedən yolun açılışı olmuşdur

İyulun 25-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Zığ dairəsi - Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu avtomagistralının 13-cü kilometrliyindən Qala qəsəbəsinə gedən yolun açılışında iştirak etmişdir.

Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov yeni yolun texniki-iqtisadi göstəriciləri barədə məlumat vermişdir. Bu yol Prezident İlham Əliyevin Bakı şəhərinin nəqliyyat sisteminin inkişaf etdirilməsi və paytaxtın kənd və qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramında nəzərdə tutulan tədbirlər çərçivəsində inşa olunmuş və Bakıda həyata keçirilən yol-nəqliyyat layihələrinin tərkib hissəsi kimi mühüm əhəmiyyətə malikdir. Ümumi uzunluğu 12,5 kilometr olan yol ən müasir səviyyədə inşa edilmişdir. Yol boyu geniş abadlıq işləri aparılmış, müasir işıqlandırma sistemi qoyulmuşdur. Magistral yol boyu müasir işıqlandırma sistemi yaradılmış, yaşıllaşdırma işləri görülmüşdür. Yeni yol Bakı şəhərinin Türkan, Zirə, Gürgən, Pirallahı, Dübəndi, Qala, Şüvəlan və Mərdəkan qəsəbələrinin nəqliyyat əlaqələrinin yaxşılaşdırılmasına, şəhərin mərkəzinə gələn nəqliyyat vasitələrinin normal hərəkətinə şərait yaradacaqdır.

Prezident İlham Əliyevə Babək prospekti ilə K.Əfkarı küçəsinin və Neftçilər prospekti ilə S.Səfərov küçəsinin kəsişmələrində inşa edilən yeraltı piyada keçidləri barədə də məlumat verilmişdir. Bildirilmişdir ki, Babək prospekti ilə K.Əfkarı küçəsinin kəsişməsində yerləşən keçidin ümumi uzunluğu 80, eni isə 8 metrdir. Keçid ən müasir səviyyədə inşa edilmişdir. Hündürlüyü 3,2 metr olan keçidin iki çıxışı vardır. Neftçilər prospekti ilə S.Səfərov küçəsinin kəsişməsində inşa edilən yeraltı piyada keçidi də müasir səviyyədədir. Bu keçidin uzunluğu 89 metr, eni 8, hündürlüyü 3 metrdir. Burada 4 eskalator quraşdırılmışdır.

Prezident İlham Əliyev iftar mərasimində iştirak etmişdir

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə öz iqtadığında iftar mərasimi təşkil etmişdir.

Prezident İlham Əliyev iftar mərasimində iştirak etmişdir. Dövlətimizin başçısına bildirilmişdir ki, Müqəddəs Quranı-Kərimin nazil olduğu Ramazan ayının fəzilətləri böyükdür. Allah-Təalının mərhəmət və lütfünün ən yüksək dərəcədə təzahür etdiyi bu məqamda müxtəlif din və millət mənsublarının müqəddəs İftar süfrəsi ətrafında toplaşması olduqca önəmlidir. Belə bir ayda din və dövlət xadimlərinin bir araya gəlməsi, xüsusilə, Azərbaycanın dövlət başçısının bu tədbirdə iştirak etməsi ölkəmizdəki tolerantlığın, dövlətimizin milli mənəvi dəyərlərə yüksək ehtiramının nümunəsidir. Qeyd olunmuşdur ki, Prezident İlham Əliyev hər il bu müqəddəs ayda İftar mərasiminə təşrif buyurur, müsəlman dövlətlərinin səfirləri ilə görüşür, bu, dünyada analoqu olmayan bir ənənədir.

Mərasimdə o da bildirilmişdir ki, ötən bir il ərzində ölkəmizdə aparılan davamlı quruculuq işlərinin bütün sahələr kimi, mənəviyyat sahəsini də əhatə etmişdir.

İlin çoxsaylı əlamətdar hadisələri sırasında məscid və ziyarətgahların, kilsə və sinaqoqların dövlətimizin başçısı və Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə təmir və bərpa işləri xüsusi yer tutur. Bu yaxınlarda Azərbaycanda ən qədim ibadətqah olan Şamaxı Cümə məscidinin tamamilə yenidən qurulmuş möhtəşəm binasının dindarların istifadəsinə verilməsi, Bakıda ən böyük məscid binasının təməlinin qoyulması, Qəbələdə, Sumqayıtda məscidlərin təntənəli açılışları, Gəncədə İmamzadə kompleksində bərpa işlərinin ən yüksək şəkildə davam etdirilməsi, Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı Yeparxiyası üçün yeni inzibati binanın inşası, Bakı Sinaqoquna dini ehtiyaclar üçün əlavə otağının ayrılması, Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra buraya ilk dəfə müqəddəs Tövrat nüsxəsinin gətirilməsi ölkəmizdə tolerantlığın ən yüksək səviyyədə olmasını göstərir. Azərbaycan dövlətinin bütün dinlərə olan yüksək ehtiramı ölkəmizdə ən mötəbər humanitar forumların keçirilməsinə səbəb olub. Bakıda Ümumdünya Mədəniyyətə Mərkəzi Dialoq forumlarının keçirilməsinin təşəbbüskarı olmaq Azərbaycan dövlətinin iradəsinə nümayiş etdirir.

Mərasimdə çıxış edən Azərbaycan

Prezidenti ölkəmizdə bütün xalqların, bütün dinlərin nümayəndələrinin rahat, bir ailə kimi yaşadığını, bütün hüquqlardan istifadə etdiklərini, heç vaxt Azərbaycan tarixində dini, milli zəmində ayrı-seçkilik, yaxud da qarşıdurma olmadığını və olmayacağına əminliyini ifadə etmişdir: «İctimai-siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, bütün dövrlərdə Azərbaycanda yaşayan xalqlar bir yerdə olmuşlar və bugünkü mərasim bunun əyani sübutudur. Əminəm ki, bundan sonra da Azərbaycanda millətlərə, dinlərə, dinlərarası münasibətlər bu sağlam zəmində inkişaf edəcək və bizim birliyimiz, gücümüz artacaqdır».

Azərbaycanın çoxmillətli, çoxkonfessiyalı dövlət olduğunu bildiren Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə hər bir istiqamət üzrə, o cümlədən ictimai proseslərə, dini siyasətlə bağlı düşünülmüş siyasət olduğunu qeyd etmişdir. «Əminəm ki, gələcəkdə də Azərbaycanda bütün ictimai proseslər, o cümlədən dini siyasət düzgün istiqamətdə inkişaf edəcəkdir. Biz elə təməlliyik ki, bizdən sonra gələcək nəsillər milli ruhda, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə alsın. Milli mənəvi dəyərlər gələcək nəsillər üçün əsas olmalıdır. Çünki dövlətimiz milli dəyərlər üzərində qurulubdur. Biz müstəqil, demokratik dövlət-

tik, dünyəvi ölkəyik. Eyni zamanda, bizim dövlətimiz çox güclü əsaslar, ənənələr, milli dəyərlər üzərində qurulubdur. Bu dəyərlər bizi xalq kimi qoruyub saxlaya bildi əsrlər boyu. Biz başqa dövlətlərin tərkibində yaşamışıq. Bu dəyərlər - öz dini bayramlarımıza olan münasibət, öz adət-ənənələrimizə olan hörmət, bütün bu amillər nəsil-dən-nəslə keçməli və

davam etməlidir».

Tədbirdə Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Xəzər Yeparxiyasının rəhbəri Aleksandr, Bakı Dağ Yəhudiləri Din İcmasıının sədri Milix Yevdayev, Azərbaycandakı Katolik kilsəsinin baş keşişi Vladimir Fekete çıxış edərək müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə xalqımıza ən xoş arzularını çatdırmışlar.

2 Vergi ödəyicilərinə keyfiyyətli xidmət məramı

3 ASAN İmzanın tətbiqi günün tələbidir

4 Qanuna əməl etmək hamının borcudur

5 Çağrı Mərkəzinə müraciətlər operativ cavablandırılır

«Vergi partnyorluğu sazişinin forması» və «Vergi partnyorluğu sazişinin bağlanması Qaydaları» təsdiqlənmişdir

«Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» 21 dekabr 2012-ci il tarixli Qanunla Məcəlləyə 15.1.15-1-ci və 23.1.15-2-ci maddələr əlavə edilmiş, vergi ödəyicisinə vergi risklərinin minimallaşdırılması məqsədi ilə «Vergi partnyorluğu sazişi» bağlamaq üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının (Vergilər Nazirliyi) müəyyən etdiyi formada ərizə ilə vergi orqanlarına müraciət etmək, vergi orqanının isə vergi ödəyiciləri ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının (Nazirlər Kabineti) müəyyən etdiyi qaydada və formada «Vergi partnyorluğu sazişi» bağlamaq hüquqları müəyyən edilmişdir.

Prezident fərmanının 1.4-cü bəndi ilə Nazirlər Kabinetinə Vergi Məcəlləsinin 23.1.15-2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş vergi partnyorluğu sazişinin formasının və bağlanma qaydasının müəyyən edilməsi tapşırılmışdır.

«Vergi partnyorluğu sazişinin forması»nın və «Vergi partnyorluğu sazişinin bağlanması Qaydaları»nın təsdiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 19 iyul tarixli 190 nömrəli qərarı ilə Vergi partnyorluğu Sazişinin forması və bağlanması qaydaları təsdiq edilmişdir.

«Vergi partnyorluğu Sazişinin forması»nın (bundan sonra - Saziş forması) 1.3-cü bəndinə əsasən, Sazişin məqsədləri aşağıdakılardır:

- sahibkarlığa lüzumsuz müdaxilələrin qarşısını almaqla, onun inkişafını stimullaşdırmaq;
 - əməkdaşlığa, qarşılıqlı etibarlılığa və şəffaf münasibətlərə əsaslanan birgə fəaliyyəti təmin etmək;
 - müasir idarəetmə alətləri tətbiq etməklə, biznes subyektlərinin vergi orqanlarının fəaliyyətinə cəlb etmək;
 - vergilərin ödənilməsi ilə bağlı könüllü əmələmə səviyyəsinin artırılması istiqamətində partnyorluq etmək;
 - ədalətli, çevik, effektiv və səmərəli vergi nəzarəti yaratmaq;
 - vergi risklərini minimallaşdırmaq.
- Saziş formasının 2.1-ci bəndində qeyd edilmişdir ki, Sazişin qüvvədə olduğu dövr ərzində vergi ödəyicisinin həmin Saziş üzrə vergi qanunvericiliyinin tətbiqinə dair izahatların verilməsi ilə bağlı vergi orqanına müraciət etmək hüququ ilə yanaşı, aşağıdakı vəzifələri də vardır:
- Vergi Məcəlləsinin 16.1.6-cı maddəsinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada vergi orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə zəruri olan məlumatları və sənədləri təqdim etmək, özünün və ya filiallarının elektron daşıyıcılarda olan məlumatlarına birbaşa və ya məsafədən çıxış imkanı yaratmaq;
 - mühasibat proqramı təminatından istifadə etməklə uçotu təkmilləşdirmək, daxili nəzarət və vergi risklərinin təhlili sistemlərini yaratmaq;
 - vergilərin hesablanması üçün zəruri

olan mühasibat uçotu sənədlərinin (kağız və elektron daşıyıcılarının), eləcə də əldə edilmiş gəlirləri (çəkilmis xərcləri) və ödənilmiş (tutulmuş) vergiləri təsdiq edən mühasibat uçotu sənədlərinin (kağız və elektron daşıyıcılarının) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddət ərzində qorunub saxlanılmasını təmin etmək;

- vergi ödəyicisinin fəaliyyətində bu Saziş imzalandığı tarixədək aparılan vergi nəzarəti tədbirləri zamanı aşkara çıxarılan çatışmazlıqların gələcəkdə təkrarlanmasını yol verməmək;

- Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə vergi hesablarının təqdim edilməsini, vergilərin hesablanması və ödənilməsinə təmin etmək;

- işçilərlə əmək müqavilələrini qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada bağlamaq və hesabatlarda işçilərə verilən əmək haqqının real məbləğini əks etdirmək;

- Vergi Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş hüquqları həyata keçirmək və vəzifələri yerinə yetirmək.

Saziş Formasının 3-cü bəndində Saziş üzrə vergi orqanının hüquq və vəzifələri, 5-ci bəndində isə Sazişin etibarlılıq müddəti və qüvvəyə minməsi ilə bağlı müddəalar müəyyən edilmişdir.

«Vergi partnyorluğu Sazişinin bağlanması Qaydaları»nın (bundan sonra - Qaydalar) 1.2-ci bəndinə əsasən, Saziş vergi orqanı ilə vergi ödəyicisi arasında qanunvericiliyə və vergi siyasətinə uyğun olaraq etibarlılığa, şəffaflığa və qarşılıqlı anlaşmaya əsaslanmaqla, vergi risklərinin minimallaşdırılması məqsədi ilə könüllü şəkildə bağlanan niyyət rəziləşməsidir.

Qaydaların 1.3-cü bəndində qeyd edilmişdir ki, həmin Qaydalar Sazişin bağlanması üçün müraciət etmiş vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanı arasında Sazişin bağlanması və onun icrası zamanı tərəflərin yerinə yetirməli olduqları prosedurları tənzimləyir.

Qaydaların 2-ci bəndində Sazişin tətbiqi üzrə tələblər müəyyən edilərək Sazişin bağlanması məqsədi ilə vergi ödəyicilərinin Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada ərizə ilə vergi orqanına müraciət etməsi, vergi orqanı daxil olmuş müraciətə hansı müddətə baxılaraq Sazişin bağlanması mümkünü və ya bağlanılmasının imtina edilməsi barədə vergi ödəyicisinə yazılı məlumat verilməsi, vergi orqanı tərəfindən Sazişin bağlanılmasından hansı hallarda imtina edilməsi və müraciət edən vergi ödəyicilərinin seçimi zamanı onların olaraq hansı vergi ödəyicilərinə üstünlük verilməsi ilə bağlı müddəalar nəzərdə tutulmuşdur.

Qaydaların 2.8-ci bəndində qeyd edilmişdir ki, Sazişi ləğv etməzdən əvvəl bu barədə qərarı qəbul etmiş tərəf on gün müddətində digər tərəfi iştirakını və əsaslandırılmış səbəbləri əks etdirən yazılı məlumat verməlidir.

Fəaliyyətini daim təkmilləşdirməyə, idarəçilikdə innovativ texnologiyalardan və səmərəli mexanizmlərdən geniş istifadəyə çalışan Vergilər Nazirliyində son illər həyata keçirilmiş mütərəqqi islahatlar vergi sisteminin işinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasına şərait yaratdıb.

Hərtərəfli nəzarəti təmin edən müasir vergi inzibatçılığının formalaşdırılması, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında texnoloji baxımdan çevik sistemin yaradılması, təhlili bazasına malik mükəmməl informasiya sistemlərinin qurulması xüsusi vurğulana bilər.

Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə vergi orqanlarının 57 elektron xidməti təsdiq olunub və hazırda bu xidmətlərin 46-dan istifadə edilir

Bütün bunlar həm də vergi xidməti orqanları üçün hər zaman aktual olmuş mühüm bir hədəfin reallaşdırılmasına - vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin çeşidinin artırılmasına, keyfiyyətinin davamlı şəkildə yüksəldilməsinə xidmət edir. Vergi ödəyicilərinin mütəmadi olaraq məlumatlandırılması, elektron xidmətlərin tətbiq dairəsinin genişləndirilməsi və digər islahatlar ölkədə «vərişli biznes mühitinin formalaşdırılması tədbirlərinin mühüm tərkib hissəsi kimi diqqət çəkir.

Xatırlatmaq lazımdır ki, 2005-ci il 12 sentyabr tarixli «Azərbaycan Respublikasında vergi inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi Dövlət Proqramı»nda özəl vergi məsləhəti xidmətlərinin təşkili üçün tələb olunan təşkilati və normativ-hüquqi bazanın, habelə özəl vergi məsləhətçiləri üçün tədris proqramının hazırlanması, Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzində xüsusi kursların təşkili nəzərdə tutulub. Ötən illərdə bu tədbirlərin böyük bir qismi uğurla gerçəkləşdirilib, həmçinin vergi ödəyicilərinə xidmətin keyfiyyətini artırmaq üçün yeni mərhələyə qaldırılması üçün son illərdə Bakıda və regionlarda vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzləri yaradılıb. Sayı 40-a çatan bu mərkəzlər vergi ödəyicilərinin əsl köməkçisinə çevrilməklə, regionlarda vergi bəyannamələrinin təqdim edilməsi, vergi ödəyicilərinin məlumatlandırıl-

ması prosesinə, ümumilikdə vergi öhdəliklərinə könüllü əmələmə səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olub.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 may 2011-ci il tarixli «Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında» fərmanına müvafiq olaraq, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin elektronlaşdırılması istiqamətində də mühüm tədbirlər həyata keçirilib. Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə vergi orqanlarının 57 elektron xidməti təsdiq olunub və hazırda bu xidmətlərin 46-dan istifadə edilir.

Bütün bunlarla yanaşı, zamanın çağırışlarına uyğun olaraq, vergi ödə-

yə bağlıdır. Sənəddə bu məqsədlə beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla müvafiq qanun layihəsinin hazırlanması məqsədi də əksini tapıb və Vergilər Nazirliyində həmin sənəd üzərində iş aparılır. «Vergi agentləri haqqında» qanun layihəsinin hazırlanması özəl vergi xidmətlərinin göstərilməsi üzrə münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsinə xidmət edir. Hazırda bir çox ölkələrdə konsaltinq xidmətləri göstərən belə şirkətlər və vergi agentləri fəaliyyətdədirlər. Azərbaycanda vergi ödəyicilərinin sayının ildən-ildən artması respublikamızda da bu cür özəl xidmətlərin genişləndirilməsini obyektiv zərurətə çevirir. Paytaxtda və bölgələrdə qeyri-qanunvericilik bazasında xüsusi qanunvericilik bazasının olmadığı da nəzərə alınır.

Müşahidələr göstərir ki, bir çox hallarda vergi ödəyiciləri qanunla müəyyən edilmiş hüquq və vəzifələrinə diqqət bilmirlər, onların elektron xidmətlərdən yararlanmaq imkanları məhduddur. Bütün bunlar isə vergi öhdəliklərinin müvafiq qaydada və müddətdə yerinə yetirilməməsi ilə nəticələnir. Bu mənada, özəl vergi agentləri mühasibatlığın aparılması, bəyannamələrin doldurulması, vergi qanunvericiliyinə riayət edilməsi və digər məsələlərdə vergi ödəyicilərinə ödənişli yardım göstərəcəklər.

Sahibkarlar Təşkilatları Milli Konfederasiyasının dövlət orqanları və sahibkarlarla iş şöbəsinin müdiri, iqtisadi ekspert Emil Süleymanov hesab edir ki, «Vergi agentləri haqqında» qanunun qəbulu vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi tədbirlərinin tərkib hissəsidir: «Hazırda qeyri-rəsmi şəkildə fəaliyyət göstərən özəl vergi agentləri sifərisi əsasında istənilən ünvana gedir, vergi ödəyicilərinə xidmətlər göstərirlər. Lakin onların fəaliyyətini tənzimləyən xüsusi bir qanunun olmaması müəyyən çətinliklər doğurur. Bu baxımdan, «Vergi agentləri haqqında» qanunun qəbulu sahibkarlığa hüquqi və texniki yardımların konkret qanun əsasında tənzimlənməsinə imkan yaradacaq. Bu zaman vergi agentlərinin müvafiq sahədə mükəmməl bilik və bacarıqlarının olmasına da xüsusi diqqət yetiriləcək».

Samir MUSTAFAYEV

«Azərbaycanın vergi jurnalı»nın üçüncü nömrəsi çapdan çıxmışdır

Vergilər Nazirliyinin resenziyalı elmi nəşri olan «Azərbaycanın vergi jurnalı»nın Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr edilmiş 3-cü (may-iyun) nömrəsində ulu öndərin siyasi və dövlətçilik fəaliyyətinin ayrı-ayrı aspektləri haqqında analitik məqalələr dərc olunmuşdur.

Jurnalın ənənəvi «Rəsmi» rubrikasında Prezident İlham Əliyevin mayın 10-da ümummilli lider Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasimində və mayın 27-də Azərbaycanın milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə keçirilmiş rəsmi qəbuldakı nitqlərinin geniş xülasəsi verilmişdir.

«Heydər Əliyev - 90» rubrikasında yubiley münasibətilə mayın 7-də Vergilər Nazirliyində Azərbaycan Respublikasının Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) ilə birgə təşkil olunmuş kitab sərgisi haqqında məlumatda qeyd edilir ki, sərgidə ulu öndərin irsini əks etdirən 1000-dən artıq kitab nümayiş olunmuşdur. Vergi işçiləri sərgiyə böyük maraqla baxmışlar. Rubrikada ilk analitik material vergilər naziri, 2-ci dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri F.Məmmədovun «Ümummilli lider Heydər Əliyev müasir vergi xidmətinin yaradıcı-

sıdır» sərlövhəli məqələsidir. Bütün şüurlu həyatını canından artıq sevdiyi xalqının xoşbəxt yaşamasına, ölkəmizin tərəqqisinə həsr etmiş ulu öndərin Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixindəki misilsiz xidmətlərindən söz açılan məqalədə, eyni zamanda, onun ölkəmizdə müasir vergi xidmətinin yaradılması istiqamətində həyata keçirdiyi məqsədyönlü tədbirlər, vergi xidmətinin aparılan islahatlar geniş təhlil edilir. Məqalə belə bir nəticə ilə yekunlaşır: «Bu gün həyatımızın bütün sahələrində əldə edilmiş uğurlar ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında başlanan və onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən islahatların nəticələri və bəhrələridir. Ona görə də Heydər Əliyevin adı müstəqil Azərbaycan dövlətinin, onun iqtisadi yüksəlişinin meyarı kimi tarixdə əbədi yaşayaçaqdır».

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin iqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Z.Səmədzadənin «Heydər Əliyevin «Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik» fikri azad bazar münasibətlərinin inkişafının fundamental əsaslarından biri kimi», Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri, i.e.d., prof. V.Novruzovun «Heydər Əliyevin

dövlət quruculuğu strategiyası və iqtisadi islahatları», AMEA-nın İqtisadiyyat İnstitutunun direktoru, i.e.d., prof. İ.Alyevinin «Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan iqtisadiyyatının banisidir» sərlövhəli məqalələrində də ulu öndərin müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulmasında, gələcək inkişafı üçün möhkəm siyasi-iqtisadi əsasların yaradılmasında əvəzsiz rolundan ətraflı bəhs olunmuşdur.

Yubiley rubrikasında, həmçinin, ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 90-cı ildönümünü münasibəti ilə «Azərbaycanın vergi jurnalı»nın «Azərbaycan-2020: vergi sisteminin gələcəyinə baxış» mövzusunda magistrantlar arasında referat yazılışı üzrə keçirdiyi beynəlxalq müsabiqənin qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi haqqında geniş hesabat dərc edilmişdir.

95 il əvvəl - 1918-ci il mayın 28-də müsəlman Şərqişdə dövlət müstəqilliyini ilk bəyan edən respublika olmuş Azərbaycan tarixən atdığı, mücadilə apardığı müstəqillik idealına qovuşmuşdur. Jurnalın daimi müəlliflərindən olan tanınmış alim, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin «İqtisadi nəzəriyyə-1» kafedrasının müdiri, i.e.d., prof. Əlican Babayev jurnalın bu sayında çap etdiyi «Da-

vamlı inkişafa təminat yaradan müstəqillik konsepsiyası» sərlövhəli məqaləsində xalq cümhuriyyətinin tarixinə nəzər salır, ilk demokratik respublikanın bugünkü müstəqil dövlətimizin sələfi kimi formalaşdırdığı iqtisadi, hüquqi-siyasi və mədəni əsaslardan, ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyi dövründə milli dövlətçilik ön-

Jurnalda Vergilər Nazirliyində bu ilin may-iyun aylarında keçirilmiş tədbirlər: Elektron İmza üzrə Sertifikat Xidmətləri Mərkəzinin təqdimatı, geniş kollegiya iclası, xarici diplomatlarla görüşlər haqqında hesabatlar verilmişdir.

Bakıda OECD-nin «Çoxmilli müəssisələrin auditi» mövzusunda keçirdiyi seminar və Amerika Ticarət Palatasının təşkilatçılığı ilə «Vergi partnyorluğu» mövzusunda III Vergi Konfransı barədə hesabatlar «Əməkdaşlıq» rubrikasında yerləşdirilmişdir.

«Undulmaz alim» rubrikasında isə görkəmli iqtisadçı alim, akademik Əhməd Mahmudovun anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi konfrans haqqında oxuculara məlumat verilməmişdir.

Jurnalın elmi məqalələr blokunda iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini əhatə edən tədqiqatların nəticələrinin əks olunduğu elmi məqalələr verilməmişdir. Bunlar - AMEA-nın müxbir üzvü, i.e.d. prof. A.Musayevinin «Leontyev metodunun bütcdə sisteminə tətbiq imkanları», i.e.d. prof. E.Hacızadənin «İnformasiya iqtisadiyyatı informasiya cəmiyyətinin əsası kimi», i.e.f.d. X.Yahudov və i.e.f.d. İ.Seyfullayevinin «Müəssisələrin innovasiya fəaliyyətinin stimullaşdırılmasının vergitutma aspektləri», i.e.f.d. P.Rzayev

və i.e.f.d. Z.Rzayevinin «Korporativ beynəlxalq vergi planlaşdırılmasının xüsusiyyətləri», i.e.f.d. Ş.Quliyevinin «Vergi yükünün iqtisadi artıma təsirinə müəyyən təsirlərinin tapılması», i.e.f.d. S.Səməndərovun «Rəşidəddinin, vergi işinin təşkili də daxil olmaqla, iqtisadi məsələlərlə əlaqədar fikirləri», İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun doktorantı X.Tağıyevinin «Azərbaycanda elektron bankçılıq xidmətləri: mövcud vəziyyət və inkişaf perspektivləri» başlıqlı məqalələridir.

Bu yaxınlarda «Azərbaycan vergi jurnalı»nın Redaksiya Heyətinin üzvü, AMEA-nın müxbir üzvü, i.e.d. prof. Ağasəlim Ələsgərovun 85 yaşına tamam olmuşdur. Bu əlamətdar hadisə münasibətilə AMEA-nın müxbir üzvü, i.e.d. prof. A.Musayevinin yazdığı «Əsl ziyalı, görkəmli alim» sərlövhəli məqalə jurnalın yeni sayında dərc olunmuşdur.

Jurnal «Elm korifeyləri» rubrikasında oxuculara bu dəfə 1997-ci ildə iqtisadiyyat sahəsində Nobel mükafatına layiq görülmüş ABŞ iqtisadçısı Robert Merton və Mayron Şoulzun, həmin mükafatın 1998-ci və 1999-cu illərdə laureatları olmuş hind iqtisadçısı Amartya Kumar və Kanada iqtisadçısı Robert Mandelinin həyat və elmi yaradıcılıqları barədə məlumat verir.

Jurnalın bu nömrəsində «İqtisadi terminlər lüğəti»nin dərci də davam etdirilmişdir.

ASAN İmzanın tətbiqi günün tələbidir

Vergilər Nazirliyi tərəfindən informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi sahəsinin genişləndirilməsi, göstərilən elektron xidmətlərin təkmilləşdirilməsi, eləcə də elektron xidmətlərin yüksək təhlükəsizlik tələblərinə cavab verən Asan İmza SİM kartı üzrə dövlət orqanlarına, hüquqi və fiziki şəxslərə sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı 2013-cü ilin may ayında Vergilər Nazirliyinin müasir tipli Asan Sertifikat Xidmətləri Mərkəzi (ASXM) yaradılıb, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyində akkreditə edilərək fəaliyyətə başlayıb.

ASXM-in istismara verilməsi ilə Internet Vergi İdarəsində hüquqi və fiziki şəxslərin onlayn qeydiyyatı, POS-terminalların onlayn qeydiyyatı, ƏDV-nin depozit hesabı, elektron vergi hesab-fakturalarının göndərilməsi və s. əməliyyatlar üzrə elektron xidmətlərdə Asan İmzanın tətbiqinə başlanıb. Vergilər Nazirliyinin Internet Vergi İdarəsinə daxil olmaq üçün verilən istifadəçi kodu, parol, şifrədən istifadə edilərkən ƏDV ödəyiciləri tərəfindən aparılan əməliyyatların imzalanması mümkün olmur ki, bu da müasir beynəlxalq təhlükəsizlik standartlarının tələblərinə cavab verir. Yüksək təhlükəsizlik tələb edən elektron xidmətlərdən - «Vahid depozit hesabı vasitəsi ilə ƏDV üzrə elektron ödənişlərin və əvəzləmələrin aparılması» və «Elektron vergi hesab-fakturasının qəbulu» elektron xidmətlərdən istifadə zamanı Asan İmzanın (Mobil İmzanın) tətbiqinə zərurət yəradır. Bunları nəzərə alaraq, ƏDV ödəyiciləri tərəfindən Vergilər Nazirliyinin Internet Vergi İdarəsində «Vahid depozit hesabı vasitəsi ilə ƏDV üzrə elektron ödənişlərin və əvəzləmələrin aparılması» və «Elektron vergi hesab-fakturasının qəbulu» üzrə elektron xidmətlərdən istifadə 1 sentyabr 2013-cü il tarixdən yalnız Asan İmza (Mobil İmza) vasitəsi ilə həyata keçiriləcək. Bu mövzu ətrafında yaranan suallara aydınlıq gətirmək üçün Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi Samirə MUSAYEVAYA müraciət etdik.

- Samirə xanım, Vergilər Nazirliyinin sertifikat mərkəzlərinin fəaliyyəti və Asan İmzanın tətbiqi ilə bağlı görülmüş işlər barədə nə deyə bilərsiniz?

- Vergilər Nazirliyinin Asan Sertifikat Xidmətləri Mərkəzi 2013-cü ilin may ayından fəaliyyətə başlamışdır və bu müddət ərzində müraciət edən şəxslərə ASXM tərəfindən elektron imza üçün sertifikatların verilməsi və digər sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi təmin edilmişdir. ASXM Vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində, Vergilər Nazirliyi yanında Xüsusi Rejimli Vergi Xidməti Departamenti, Bakı Şəhər Vergilər Departamenti, Ərazi vergilər departamentləri və ya Ərazi vergilər idarələrinin xidmət strukturlarında, «ASAN xidmət» mərkəzlərində, habelə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Vergilər Nazirliyinin xidmət strukturlarında müvafiq xidmətlər göstərir.

Qeyd edim ki, Asan İmza üçün sertifikat xidmətləri ASXM tərəfindən pulsuz həyata keçirilir: Asan İmza üçün sertifikatların verilməsi, sertifikatların qüvvəsinin dayandırılması, bərpa edilməsi, ləğv edilməsi xidmətləri üçün heç bir ödəniş nəzərdə tutulmayıb. Bu xidmətləri həyata keçirən əməkdaşlar üçün müvafiq treninqlər keçirilmiş və onlar əyani vəsaitlərlə təmin olunmuşlar.

Vergilər Nazirliyinin təqdim etdiyi elektron xidmətlərdə Asan İmzanın tətbiqi həyata keçirilmiş və Internet Vergi İdarəsinin yardım bölməsində müvafiq təlimatlar yerləşdirilmişdir.

- Vergilər Nazirliyi tərəfindən Asan İmza ilə bağlı hüquqi məsələlərin həll olunması istiqamətində hansı layihələr hazırlanıb?

- «Elektron imza və elektron sənəd haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun və «Azərbaycan Respublikasında elektron imza və elektron sənədlə bağlı bəzi normativ hüquqi aktların təs-

diq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2006-cı il 28 yanvar tarixli 27 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş müvafiq qaydaların tələblərinə uyğun olaraq, «Elektron imza üçün sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi üzrə metodiki vəsait» hazırlanmışdır.

Bu vəsait Vergilər Nazirliyinin Asan Sertifikat Xidmətləri Mərkəzinə elektron imza üçün sertifikatın əldə edilməsi ilə bağlı daxil olan müraciətlərin qeydiyyatına alınması və elektron imza üçün sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi prosesini tənzimləyir.

Həmçinin, ASXM tərəfindən Asan İmza SİM kartı və ya Rəqəmsal ID kartı üzrə sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi haqqında «Müqavilə forması», həmin müqavilələrin bağlanması üçün «Ərizə forması» və onun doldurulma qaydası, imza sahibi tərəfindən ilkin ərizə məlumatlarında dəyişiklik edilməsi barədə «Ərizə forması», sertifikatın statusunun dəyişdirilməsi üçün «Ərizə forması», elektron imza üçün sertifikat əldə edilməsi məqsədi ilə ASXM-ə müraciət edildikdə təqdim edilməli müvafiq etibar-namələrin nümunəvi formaları, sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı müvafiq bildiriş formaları və müvafiq «Yaddaş» vəsaitləri hazırlanmışdır.

Asan İmzanın tətbiqi ilə əlaqədar Vergilər Nazirliyi tərəfindən «Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2007-ci il 30 dekabr tarixli 219 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş «Vergi ödəyicisinə verilmiş elektron vergi hesab-fakturası üzrə alınmış malların (iş və xidmətlərin) dəyəri ödənilərkən ƏDV-nin ödənilməsi, ƏDV-nin depozit hesabında uçotun aparılması, ƏDV-nin hərəkəti, bu hesab üzrə aparılan əməliyyatlardan ƏDV-nin əvəzləndirilməsi və dövlət büdcəsinə köçürülməsi Qaydaları»nda dəyişikliklər edilməsi barədə» və «Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 28 sentyabr

tarixli 156 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş «Elektron vergi hesab-fakturalarının tətbiqi, uçotu və istifadə Qaydaları»nda dəyişiklik edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı layihələri hazırlanmışdır.

- Ərazi vergilər departamentləri və idarələri Asan İmzanın verilməsinə hazırdır mı?

- Ərazi vergilər departamentləri və idarələri Asan İmzanın verilməsi üçün təcrübəli işçi heyətə, texniki imkanlara malikdir. Qeyd edim ki, ASXM artıq Naxçıvan Muxtar Respublikasında da vergi ödəyicilərinə və vətəndaşlara sertifikat xidmətləri göstərir.

Bu gündək Asan İmza üçün respublika üzrə 4500-ə yaxın sertifikat verilməmişdir.

- ASXM-lərin elektron xidmətlər göstərməsi üçün daha hansı tədbirlər həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur?

- Yaxın gələcəkdə Asan İmza alınması üçün ərizələrin verilməsi internet vasitəsilə də mümkün olacaqdır. Bu, istifadəçilərə imkan verəcəkdir ki, ərizələrini Xidmət mərkəzlərinə müraciət etməzdən əvvəl göndərsinlər. Belə olan halda, ərizəçi üçün xidmət mərkəzlərində ərizənin qəbul edilib işlənməsinə sərf olunan vaxt aradan qalxmış olacaqdır.

- Asan İmza xidməti yalnız vergi ödəyiciləri üçün nəzərdə tutulur?

- Asan İmza təkcə vergi ödəyiciləri üçün nəzərdə tutulmamışdır. Bu xidmətdən bütün vətəndaşlar, dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarında çalışan əməkdaşlar və s. istifadə edə bilərlər. Asan İmza dövlət orqanları, banklar və s. tərəfindən göstərilən elektron xidmətlərdən vahid autentifikasiya və imzalama vasitəsi kimi istifadə etməyə imkan verir. Hazırda bu xidmətin digər dövlət orqanları

nın və bankların elektron xidmətlərinə inteqrasiyası üzərində işlər aparılır. Xidmətlər istismara verildikdən sonra vətəndaşlar öz bank hesablarını internet üzərindən idarə edə, kredit ala və ya özləri haqqında informasiya reyestrində olan məlumatlara baxa biləcəklər.

- Asan İmza xidmətindən istifadə etmək üçün yeni mobil telefon alınmalıdır?

- Bəzi istifadəçilərdə belə bir rəy yaranıb ki, Asan İmza xidməti üçün yeni telefon alınmalıdır, geyin bu xidməti telefonların çoxu dəstəkləmir. Xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, Asan İmza servisini, demək olar ki, bütün telefonlar (həm sadə, həm də smartfonlar) dəstəkləyir. Yalnız aşağıda adları qeyd olunan mobil telefonlar istisna təşkil edə bilər: Nokia 3110, 5110, 6110, 6150, N900; Motorola F3; və Sony Ericsson P900.

- Asan İmza sertifikatını əldə etmiş şəxs imzalama vasitələrini (telefonunu, Asan İmza SİM kartını və PIN kodlarını) başqasına verə bilər?

- Qanunvericiliyə görə, gücləndirilmiş elektron imza şəxsin əl imzasına bərabər tutulur. Əgər üzərində möhür məlumatları varsa, o həm də möhürü əvəz edir. Buna görə də gücləndirilmiş elektron imza vasitələrinin başqasına verilməsi yolverilməzdir. Hətta bəzi ölkələrdə bu, cinayət hesab olunur. Məsələn, Polşada başqasına imzalama vasitəsindən istifadəyə görə 3 iləddə həbs cəzası nəzərdə tutulmuşdur.

- Adətən, mühasiblər bir neçə şirkətdə çalışırlar. Bu halda hər bir şirkət üzrə ayrıca Asan İmza SİM kartı əldə edilməlidir?

- Eyni bir Asan İmza SİM kartına ödənişsiz olaraq istənilən sayda «İş» sertifikatı yüklənə bilər. Ona görə də hər şirkət üçün ayrıca SİM kartı almağa ehtiyac yoxdur.

- Şirkətdə çalışan şəxs Asan İmza xidmətinə şirkət nömrəsinə, yoxsa şəxsi nömrəsinə bağlamalıdır?

- Hər iki hal mümkündür. Lakin Asan İmza xidmətinə şəxsi nömrəyə bağlamaq daha məsləhətdir. Çünki, əvvəldə qeyd etdiyim kimi, bir nömrəyə bir «Şəxsi» sertifikatla yanaşı, həm də bir neçə «İş» sertifikatı yüklənə bilər. Əgər sertifikatlar şirkət nömrəsinə yüklənsə, əməkdaş şirkətdən işdən azad edildikdə ona verilmiş şirkət nömrəsi geri alınacağına görə, həmin nömrə üzərindəki bütün sertifikatlar şirkətin ASXM-ə müraciəti əsasında ləğv olunacaqdır.

Müsaibəni hazırladı: Elbrus CƏFƏRLİ

Akif Musayev

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi

Rakurs

Vergi intizamı sosial məsuliyyətin əsas elementidir

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, vergi ödəyiciləri, vergi agentləri və onların nümayəndələri, habelə vergi orqanlarının vəzifəli şəxsləri vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə bu Məcəllə, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi və Azərbaycan Respublikasının digər qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar. Vergi münasibətlərinin hər bir iştirakçısı tərəfindən qanunvericiliyin tələblərinin pozulmasına görə məsuliyyətin dərək edilməsi və buna tam əməl olunması onlarda yüksək vergi intizamının formalaşdırılmasına və cəmiyyətdə sosial məsuliyyətin möhkəm olduğunu göstərir.

Dünya iqtisadiyyatında gedən qloballaşma proseslərinin sürətləndiyi bir dövrdə ictimai həyatda baş verən sosial-iqtisadi münasibətlərdə sosial məsuliyyətliliyin təmin olunması dövlət idarəçiliyində diqqət mərkəzində saxlanılan əsas məsələlərdən biridir. Burada ən vacib amillərdən biri dövlətin, vətəndaşların və biznesin qarşılıqlı sosial məsuliyyətinin formalaşdırılmasıdır. Vergi sisteminin səmərəli fəaliyyəti və vergi münasibətlərinin normal tənzimlənməsi baxımından bu məsələnin həllində vergi intizamının böyük rolu vardır.

Vergi intizamı vergi mədəniyyətinin tərkib hissəsi olmaqla biznes subyektlərinin və vətəndaşların qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vergilərin tam və vaxtında dövlət və yerli xəzinələrə ödənilməsinin təmin olunmasına münasibətini xarakterizə edir. Qeyd etmək lazımdır ki, xüsusi mülkiyyətin toxunulmazlığının təmin olunması kimi vergi öhdəliklərinin də vaxtında yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi vətəndaşların iqtisadi mədəniyyətinin əsas elementlərindən biri olmalıdır. Lakin reallıq belədir ki, istənilən cəmiyyətdə hələ də bəzi vergi ödəyiciləri müxtəlif yollarla vergiləri ödəməkdən yayınmağa çalışırlar. Demək olar ki, belə hallara yol verilməsinin izahını sadəcə olaraq vergilərin əvəzsiz qaydada ödənilməsi və insan psixologiyasına gəliri digər şəxslərlə bölüşdürməmək meyilliyinin xas olması ilə əlaqələndirmək olar.

Qeyd etmək lazımdır ki, əhalidə vergi intizamının formalaşdırılması dövlətin əsas vəzifələrindən biri olmaqla hakimiyyət orqanlarının dövlət büdcəsini maliyyə vəsaitləri ilə təmin edilməsi barədə maraqlarından irəli gəlir. Vergi intizamının yüksək səviyyədə olması həm də vergi nəzarətini həyata keçirən fiskal aparatın saxlanılmasına yönəldilən büdcə vəsaitlərinə qənaət etməyə imkan verir. Bunlara görə də yüksək sosial məsuliyyətlili-

Vergi intizamı vergi mədəniyyətinin tərkib hissəsi olmaqla biznes subyektlərinin və vətəndaşların qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vergilərin tam və vaxtında dövlət və yerli xəzinələrə ödənilməsinin təmin olunmasına münasibətini xarakterizə edir

yin təmin olunması həm dövlətin həyata keçirdiyi siyasətin, həm də vətəndaş cəmiyyəti institutlarının fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindən biri olmalıdır. Ən əsası isə bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər kompleks xarakter daşmalıdır.

Təcrübə göstərir ki, vergi intizamını təkcə «qamçı» metodu (inzibati cərimələr, fiskal yoxlamalar) ilə yaratmaq qeyri-mümkündür. Bu məsələdə vergi intizamının formalaşdırılmasına yönəldilən çəvik tədbirlərdən, vicdanlı vergi ödəyicilərinin həvəsləndirilməsi metodlarından daha geniş şəkildə istifadə olunması məqsədəuyğundur. Beynəlxalq təcrübədə sosial məsuliyyətliliyin formalaşdırılmasına yönəldilən tədbirlər əsasən dörd qrupa bölünür: 1) vergi sisteminin stabilliyinin və onun qabaqcadan proqnozlaşdırılmasının təmin olunması; 2) fiskal orqanlarda vergilərin hesablamı ödənilməsi ilə bağlı tətbiq olunan prosedurların maksimum sadələşdirilməsi; 3) büdcəyə vergi şəkildə ödənilmiş vəsaitlərin bölüşdürülməsində vergi ödəyicilərinin iştirakının təmin edilməsi; 4) məlumatlandırma, maarifləndirmə və reklam yolu ilə əhalidə sosial məsuliyyətlilik mədəniyyətinin dəstəklənməsi. Qeyd olunan tədbirlərin həyata keçirilməsi ABŞ-da və Avropa ölkələrində daha geniş yayılmışdır.

Birinci qrupa daxil olan tədbirlər, əsasən, büdcənin gəlir və xərclər, vergi daxilolmaları və vergi dərəcələri barədə layihənin əhali arasında geniş müzakirəsinin aparılmasını nəzərdə tutur.

İkinci qrupa daxil olan tədbirlərin həyata keçirilməsi büdcəyə daxil olan vergi məbləğləri və onların xərclənməsi istiqamətləri barədə məlumatların əhali arasında aşkarlanması ilə təmin edilir. Bu tədbirlərdən ABŞ-da daha çox istifadə olunur, əksər ştatların sakinləri yerli hakimiyyət orqanlarından büdcə vəsaitlərinin xərclənməsi istiqamətləri barədə yekun hesabatlar alırlar.

Digər qruplara isə əsas etibarilə məlumatlandırma, maarifləndirmə və reklam yolu ilə əhalidə sosial məsuliyyətin formalaşdırılmasına yönəldilmiş tədbirlər aiddir. Burada əsas məqsəd vergi öhdəliklərinin tam və vaxtında ödənilməsinin vacibliyi barədə hər bir vətəndaşda fikir formalaşdırmaqdır. Bunlarla yanaşı, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət tədbirlərinin görülməsinin qaçılmaz olması barədə əhalinin məlumatlandırılması da mühüm əhəmiyyət kəsb edən amillərdən hesab edilir.

Deiyələrdən əlavə, vergi intizamının vergi orqanlarının sət reqlamentlər və standartlar əsasında təşkil olunmuş fəaliyyəti hesabına formalaşdırılması məsələsi də bu gün aktual olaraq qalmaqdadır. Lakin onu nəzərə almaq lazımdır ki, vergi intizamının və sosial məsuliyyətliliyin formalaşması istiqamətində həyata keçirilən hər bir tədbir vergi məsələləri və profilaktiki işlərlə müşayiət edildikdə daha az inzibati xərclərlə daha yüksək nəticə əldə etmək olar.

E-xidmətlərdən istifadə edənlərin sayı artır

Bu ilin 6 ayında Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən göstərilən elektron xidmətlərdən istifadə edənlərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə artıb.

Belə ki, Fondun təqdim etdiyi xidmətlər «Elektron hökumət» portalı (www.e-gov.az) vasitəsilə ən çox müraciət edilən elektron xidmətlər sırasındadır. Cari ilin ötən dövrdə ərzində «Pensiya kapitalı barədə məlumat» (21729 əməliyyat), «Məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb olunan gəlirlər və ödənilmiş məcburi dövlət sosial sığorta haqqı barədə məlumatın əldə edilməsi» (21659 əməliyyat), «Pensiyaçı tərəfindən məlumatların əldə edilməsi» (8370 əməliyyat), «Pensiya kalkulyatoru» (6837 əməliyyat) ən çox istifi-

fadə olunan elektron xidmətlər olub.

Cari ilin ilk yarısında hesabatların və məlumatların sığortaedənlər tərəfindən elektron formada təqdim olunması xidmətindən yararlananların sayında da artım müşahidə olunub. Bununla bağlı 1 iyul 2013-cü il tarixə elektron ərizə ilə müraciət etməklə qeydiyyatdan keçmiş 27010 sığortaedən unikal kod, parol və şifrə ilə təmin edilmiş.

Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin, torpaq pay mülkiyyətçilərinin və digər sığortaedənlərin məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə Fondun orqanlarına («Kütləvi ödənişlər üzrə mərkəzləşdirilmiş informasiya sistemi»-nə (KÖMİS) qoşulmuş Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyinin orqanları üzrə) ödənişlərinin real vaxt rejimində qəbulu da davam etdirilib. Artıq Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 76 yerli

orqanı üzrə 590.970 sığortaedən haqqında məlumat KÖMİS sisteminə inteqrasiya olunub.

2013-ci ilin yanvar-iyun ayları ərzində 43368 sığortaedən tərəfindən 131.583 əməliyyat həyata keçirilərək cəmi 12.055.665,65 manat məbləğində məcburi dövlət sosial sığorta vəsaitinin ödənişi həyata keçirilib.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən göstərilən elektron xidmətlər sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinin daha da asanlaşdırılması, əlavə vaxt itkisinin qarşısının alınması, insan amilinin rolunu son dərəcə azaldılması ilə nəticələnib.

Sığorta-pensiya sisteminə davam etdirilən islahatlara uyğun olaraq Fond tərəfindən əhaliyə təqdim olunan elektron xidmətlərin sayı 8-dən 25-ə çatdırılıb.

bir məktubun izi ilə

Qanuna əməl etmək hamının borcudur

Hər bir ərizə, şikayət və təklifin qanunla nəzərdə tutulan qaydada və müddətdə araşdırılaraq nəticəsi barədə vergi ödəyicilərinə məlumat verilməsi vergi orqanlarının prioritet fəaliyyət istiqamətlərindədir. Müşahidələr göstərir ki, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına rəvac verən halların böyük əksəriyyəti vergi ödəyicilərinin vergi öhdəliklərini yerinə yetirməməsi nəticəsində yaranır. Lakin bəzi hallarda vergi orqanları əməkdaşlarının qanunvericiliyin tətbiqi zamanı müəyyən prosedür qaydalarını pozması hallarına da təsadüf olunur.

Bakı şəhər sakini, fərdi sahibkar Aygül Əsgərova nazirliyə ünvanladığı şikayət ərizəsində Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Audit Departamentinin əməkdaşlarının ona məxsus obyektə keçirdikləri operativ vergi nəzarəti tədbiri nəticəsində qanunsuz qərar çıxarıldığını və akt tərtib olunduğunu iddia edirdi. O, həmin aktlarla tətbiq olunmuş maliyyə sanksiyalarının ləğvini də xahiş etmişdi.

Araşdırma zamanı məlum oldu ki, Vergi Audit Departamentinin əməkdaşları müvafiq qərar əsasında Nizami rayonu, Qara Qarayev prospektində yerləşən gözəllik salonunda operativ vergi nəzarəti həyata keçiriblər. Nəticədə vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olmadığı, habelə qeydada nağd

pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarının pozulduğu məlum olub. Hər iki fakt əsasında vergi ödəyicisi 440 manat məbləğində cərimə olunub.

A.Əsgərova araşdırma-yə təqdim etdiyi izahatda göstərmişdi ki, vergi əməkdaşı Asif Məmmədov 11 noyabr 2012-ci il tarixdə obyektin vergi orqanında uçota qoyulması adı ilə onun şəxsiyyət vəsiqəsini istəyib. İddiaya görə, vergi əməkdaşı şəxsiyyət vəsiqəsinin surətini çıxarırdıqdan sonra geri qayıtarıb və ona məsləhət görüb ki, bir neçə gündən sonra pasport qeydiyyatında olduğu Masallı rayonuna gedib VÖEN-ni götürsün...

A.Əsdərova şikayətinə bildirmişdi ki, guya vergi əməkdaşları aşkar olun-

muş qanun pozuntuları ilə bağlı aktın tərtib edilməsi barədə ona heç bir məlumat verməyiblər, yalnız Masallı rayonunda olarkən yaşadığı mənzilə göndərilmiş həmin aktlardan xəbər tutub. Vergi ödəyicisi həmin aktları imzalamaqdan imtina etməsi barədə müvafiq qeydlərin də əsassız olduğunu vurğulamışdı. Vergi orqanında uçota duraraq VÖEN aldığı və qanuni fəaliyyəti göstərdiyini yazan A.Əsgərova barəsində çıxarılmış maliyyə sanksiyasının ləğvini xahiş etmişdi.

Vergi Audit Departamentinin əməkdaşları Asif Məmmədov və Fərid Ağamirov araşdırma-yə təqdim etdikləri izahatlarında göstəriliblər ki, vergi uçotuna durmadan fəaliyyət göstərən gözəllik salonu xidmət göstərdiyi müştəriyə nağd pul müqabilində qəbz verməyib. Həmin qanun pozuntularına görə obyekt sahibinin iştirakı ilə akt tərtib olunub, lakin cavabdeh heç bir səbəb göstərmədən aktı imzalamayıb...

Araşdırmalar zamanı vergi əməkdaşlarının haqqında bəhs olunan aktın tərtib edilməsi zamanı müəy-

yən nöqsanlara yol verdikləri aşkara çıxıb. Məlum olub ki, onlar hərtərəfli araşdırma aparmadan, şəxsiyyəti naməlum müştərinin şifahi müləhizələri əsasında ona qəbz verilməməsi qənaətinə gəliblər. Tərtib olunmuş aktda həmin müştərinin kimliyi göstərilməyib və onun yazılı izahatı əksini tapmayıb.

Vergi Məcəlləsinin 53.3-cü maddəsinə əsasən, Məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada və ya məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı ilə təqsiri sübut olunmayan vergi ödəyicisi təqsirsiz hesab edilir. Vergi qanunvericiliyinin pozulması faktını təsdiq edən halların və vergi ödəyicisinin təqsirinin sübut edilməsi vergi orqanlarının üzünə qoyulub. Qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınmaqla, vergi ödəyicisi A.Əsgərovanın şikayəti təmin edilib və barəsində çıxarılan maliyyə sanksiyaları ləğv olunub. Qərarın surəti şikayətçiye göndərilib. A.Əsgərova qəzətimizə açıqlamasında şikayətinin obyektiv araşdırıldığını və çıxarılan qərardan razılığını dedi...

S.MUSTAFAYEV

Ümumi daxili məhsul və əhalinin gəlirləri artır

2013-cü ilin birinci yarısında ölkədə istehsal edilmiş ümumi daxili məhsulun həcmi əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5,0% artaraq 27,2 milyard manata çatmış, onun əhalinin hər nəfərinə düşən həcmi 3,7% artaraq 2936,3 manat (3741,9 ABŞ dolları) təşkil etmişdir. ÜDM-in 63,9%-i istehsal sahələrində, o cümlədən 48,6%-i sənayedə, 10,9%-i tikintidə, 4,4%-i kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıqda istehsal olunmuş, 29,6%-i isə xidmət sahələrinin payına düşmüşdür.

Xidmət sektorunda əlavə dəyər istehsalının 25%-i ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 18,5%-i nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 7,4%-i turistik yerləşdirilməsi və ictimai iaşə, 5,7%-i informasiya və rabitə xidmətləri göstərən sahələr, 43,4%-i isə sosial və digər xidmət sahələri tərəfindən təmin edilmişdir.

Məhsul və idxala xalis vergilər ÜDM-in 6,5%-ni təşkil etmişdir. Qeyri-neft sektorunda istehsal olunmuş əlavə dəyər əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 10,9% artmış, onun ÜDM-də xüsusi çəkisi əvvəlki ildəki 49,3%-dən 54,3%-dək yüksəlmişdir. Ümumi daxili məhsulun 45,7%-i neft-qaz sektorunun payına düşmüş və əvvəlki ilə nisbətən 0,7% azalmışdır.

Cari ilin altı ayında əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə tikintidə əlavə dəyər 35,5%, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə xidmətləri sahəsində 21,1%, ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri üzrə xidmətlər sahəsində 9,1%, informasiya və rabitə xidmətlərində 7,5%, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıqda 4,4%, nəqliyyat və anbar təsərrüfatında 3,8%, sosial və digər xidmət sahələrində 3% artmışdır.

Eyni dövr ərzində əhalinin hər nəfərinə düşən gəlirlər 2012-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 5,7% artaraq 1708,8 manat və ya orta hesabla ayda 284,8 manat təşkil etmişdir. Əmələgələn gəlirlərin artımı sürəti istehlak qiymətlərinin bahalaşmasını 3,7% bəndi üstələmiş və nəticə olaraq əhalinin alıcılıq qabiliyyəti əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 3,7% yüksəlmişdir. Bu dövr ərzində ölkə əhalisi tərəfindən əldə edilmiş 15,8 milyard manatlıq gəlirin 69,2%-i son istehlak xərclərinə, 9,3%-i vergilər, sosial sığorta və könüllü üzvlük haqlarının, 1,7%-i kreditlər üzrə faizlərin ödənilməsinə sərf edilmiş, 19,8%-i isə yığıma yönəldilmişdir. Bütün icbari və könüllü haqlar ödənilmədən sonra əhalinin sərəncamında 14,4 milyard manat həcmində və ya əvvəlki ildəkindən 7,1% çox vəsait qalmışdır.

İstifadəçilərin sayı çoxalır

2013-cü ilin iyun ayında Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsinə 239.769, il ərzində artan yekunla 1.777.805 istifadəçi daxil olub. Nazirliyin internet sahifəsinin «Sual-cavab» bölməsinə iyun ayında 92 müraciət üzrə 157 sual daxil olub və ay ərzində 90 müraciət üzrə 154 sual cavablandırılıb, qalan 3 müraciətin cavablandırılması 2013-cü ilin iyul ayına keçib. «Sual-cavab» bölməsinə 1 müraciət daxil olub və baxılmaq üçün Nazirliyin Aparatına yönləndirilib. «Vergilər Nazirliyi ilə əlaqə» bölməsinə isə iyun ayında 49 müraciət, il ərzində artan yekunla 270 müraciət daxil olub.

Azərbaycan Mətbuat Şurası və «Vergilər» qəzetinin təşkilatlığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş «Heydər Əliyev və Azərbaycan vergi siyasəti» mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi miasir vergi sistemi ilə bağlı yeniliklərin, habelə qarşıda duran əsas hədəflərin cəmiyyətə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. «Heydər Əliyevin iqtisadi inkişaf strategiyasında vergi siyasəti», «Nağdsız ödəniş sisteminin inkişaf perspektivləri», «Əmək miqaviləsi: gələcəyə təminat» istiqamətləri üzrə keçirilmiş müsabiqəyə ümumilikdə 44 yazı təqdim edilmiş, onlardan 9-u əsas mükafata layiq görülmüşdür.

Müsabiqədə yüksək yer tutmuş növbəti məqaləni təqdim edirik.

Nağdsız ödəmə: üstünlüklərdən bəhrələnmə bilirikmi?

«Əvvəllər qazın, işiğin pulunu ödəmək üçün bəzən saatlarla növbəyə dayanırdım. Hətta elə olurdu ki, ödəyimi pulun hamısını rəsmi qeydiyyata almırdılar, bir hissəsini işçilər gizlicə ciblərinə qoyurdu. Amma indi nə çətinlik qəkirəm, nə də kimsə ödədiyim pulu rəsmi qeydiyyata yayındıra bilir. Çünki bütün ödənişlərimi elektron qaydada aparıram, borclarımı kart vasitəsilə bir anda, həm də istənilən yerdə ödəyirəm. Nə vaxtım itir, nə də əziyyət çəkir ora-bura gedirəm. Yolumun üstündəki «PayPoint»lərdə kommunal xərclərimin hamısını ödəyirəm».

Bakı Dövlət Universitetində müəllim işləyən Azad İsmayılov deyir ki, müasir dövrün əsas çətinliklərindən biri vaxt problemidir. Çünki sosial çətinliklər, əmək haqqının aylıq tələbatı ödəməməsi üzündən bəzən insanlar bir deyil, iki və daha çox yerdə işləmək məcburiyyətində qalırlar. Xüsusən də müəllimlər və həkimlər ailənin aylıq xərclərini qarşılamaq üçün əsas iş yerindən başqa işlərlə də məşğul olmaq məcburiyyətindədirlər. Buna isə hər şeydən əvvəl vaxt tələb olunur. Amma müasir texnologiyaların inkişaf etdiyi indiki dövrdə vaxt probleminin həlli yolları var: «Vaxta qənaət vasitələrindən biri «PayPoint»lərdir. İndi şəhərin bir çox yerlərində, iri marketlərdə, metrostansiyalarda «PayPoint» ödəniş köşkləri quraşdırılıb. Bu köşklər vasitəsilə hər kəs qaz, su, rabitə haqqını ödəyər bilər, bütün mobil telefon, kabel TV və internet balansını artırabilir. İndi hər yerdə elektron ticarət imkanları da yaranıb. Mən çoxlu adam tanıyıram ki, alış-verişdə elektron qaydada sifariş verir».

Azad İsmayılovun söylədiyi ödəniş və ticarət üsulları Azər-

baycanda geniş yayılmasa da, belə imkanların olduğu gerçəkdir. Elektron ticarətin alıcılar, şirkətlər və ölkə üçün bir çox üstünlükləri var. Bu cür ticarətdə ödəmələr onlayn üsulla aparıldığından bütün hesablaşmalar qeydə alınır və vergiyə cəlb oluna bilər. Nəticədə vergidən yayınma çətinləşir. Elə bu səbəbdən də mütəxəssislər ölkədə elektron ticarətin inkişafı üçün, ilk növbədə, insanları bu sahəyə cəlb etməyin vacibliyini önə çəkir. Bunun üçün isə ölkədə plastik kartlardan istifadə imkanlarının genişləndirilməsi vacib şərtlərdən sayılır.

Nağdsız hesablaşmanın öz üstünlükləri var

Xatırladaq ki, Azərbaycanda plastik kartlardan ilk dəfə geniş şəkildə istifadəyə 2003-cü ildə Bakı və Sumqayıt şəhərlərində pensiya ödənişlərindən başlanıb. Sonrakı illərdə bu təcrübə digər rayonlarda tətbiq olunub və təxminən 2 il ərzində proses bütün ölkəni əhatə edib. 2004-cü ilin dekabrında isə «Azərbaycanda müasir ödəniş sistemlərinin təkmilləşdirilməsi və inkişafı üzrə Dövlət Proqramı» təsdiqlənib. Proqramın qəbul edildiyi vaxtda Azərbaycan pensiya və müavinətlərin, əlavələrin, habelə büdcə təşkilatlarında çalışanların maaşının plastik kartla verilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılıb və bu, ölkədə plastik kart bazasının təkmilləşdirilməsinə şərait yaradıb. Bu sistemin əsas və ən üstün cəhətlərindən biri odur ki, nağd ödəmələrdən fərqli olaraq, kartla pulun nə vaxt və hara xərcləndiyinə nəzarət etmək mümkündür. Plastik kartların tətbiqi ilə paralel mağazalarda, iri müəssisələrdə, əhalinin sıx olduğu yerlərdə POS-terminalların quraşdırılması da bu məqsədə xidmət edirdi. Bununla

belə, hələlik kartla ödəniş sisteminin tətbiqi gözənilən nəticəni verməyib. Belə ki, Azərbaycanda bu sistemdən istifadə edənlərin sayı proqnozlaşdırıldığından xeyli aşağıdır.

Yeri gəlmişkən, hazırda Azərbaycanda əhalinin ödəniş kartlarına olan marağı artmaqda davam edir. Belə ki, 2011-ci ilin dekabrında Azərbaycanda cəmi ödəniş kartlarının ümumi sayı cəmi 1,4 milyon idi, 2012-ci ilin sonunda bu göstərici 5 milyon ötüb. Hazırda Azərbaycanda kartların artım tempi Türkiyə ilə eyni səviyyədədir.

Azərbaycan Beynəlxalq Bankının (ABB) mətbuat xidmətinin rəhbəri Rauf Ağayev deyir ki, təmsil etdiyi qurum plastik kart biznesi və nağdsız hesablaşmaların inkişafına xüsusi önəm verir. Onun sözlərinə görə, ABB təkcə 2010-cü ildə dövriyyəyə 223 mindən çox kart buraxıb: «2010-cü ildə bütün banklar üzrə kartlarla əməliyyatların sayı 46,4 milyon oldu, təkcə bizim kartlarla 21 milyon əməliyyat aparılıb. Üstəlik kart əməliyyatlarının dövriyyəsi əvvəlki ilə nisbətən 40 milyon manat artaraq 2,7 milyard manata çatıb».

Rauf Ağayev deyir ki, hazırda

ABB-nin 50-dən çox şöhr və rayonda bankomat şəbəkəsi fəaliyyət göstərir. Bakı şəhərində bütün kart əməliyyatlarını yerinə yetirən 70-ə yaxın «Məlumat yox-kü» adlanan müasir tipli cihaz müştərilərin ixtiyarındadır. İri mağazalarda, butiklərdə, restoranlarda, hotellərdə və başqa obyektlər-

Nağdsız hesablaşmaya geniş imkan

Azərbaycanda nağdsız hesablaşmanın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi üçün bütün imkanlar var. Hətta banklar pərakəndə ticarət aparmaq üçün simsiz GPRS POS-terminallar quraşdırmağa başlayıb. Bu isə adi terminallarla müqayisədə tranzaksiyaların emalını 10 dəfəyə sürətləndirir. «MobilBanking», SMS-məlumatlandırma, elektron ticarət və internet vasitəsilə bank xidmətinin göstərilməsi də müasir bazar şəraitində plastik kartların istifadə yolu ilə həyata keçirilir. R.Ağayevin fikrincə: «İndi kimsə pul göndərmək üçün bankomatdan pul çıxarıb, sonra banka gəlmək və köçürmə etməyə də ehtiyac yoxdur. Çünki bankomat vasitəsilə bir kartdan digər karta bir dəqiqə ərzində pul köçürmək mümkündür».

İndi kartı olmayan şəxsə də bankomat vasitəsilə pul göndərmək olur. Elektrik, rabitə xidməti, internet provayderlərin xidmətlərini ödəmək üçün də nağd vəsaitindən istifadəyə ehtiyac yoxdur. Bunun üçün məsələn, Azərbaycan Beynəlxalq Bankı, yaxud «Azərrikard» prosessinq mərkəzinin sayına daxil olub kartın nömrəsini daxil etməklə ödəmələri həyata keçirmək olar. Bu halda bir an içində ödəyən şəxsin elektron ünvanına avtomatik qəbz göndərilir. «Elektron Depozit» adlı xidmət isə plastik kart müştəriləri üçün kartdakı məbləği nağdlaşdırmaqdandır, internet bankçılıq sistemi və məlumat köşkləri vasitəsilə əmanət şəklində qoymaq imkanı verir.

Kartla ödəniş sisteminin genişlənməsi ticarətçi sahibkarlar üçün

ticarətin ləng inkişaf etdiyi qənaətinədir. Bunun əsas əsas göstəricisindən biri ölkə əhalisinin az qismində plastik kartların olması ilə əlaqələndirilir. Hazırda ölkədə 5 milyona qədər plastik kart olsa da, bunlardan təxminən 80%-i vətəndaşlara maaş və pensiyaların ödənilməsi məqsədi ilə verilmiş kartlardır. Digər tərəfdən, əhali plastik kartlardan əksər hallarda bankomatlardan nağd pulun çıxarılmasına məqsədi ilə istifadə edir. Buna səbəb isə plastik kartların istifadə edilməsi qaydalarının daha az qavranılması və maarifləndirmə sahəsində işlərin, demək olar ki, təsirsiz qalmasıdır. Halbuki plastik kartlar müasir dövrdə nağd pul dövriyyəsinin məhdudlaşdırılması və elektron ticarət sferasına inteqrasiya aləti kimi anlaşılır.

Sahibkarlara çağırış

İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyinin eksperti Samir Əliyev hesab edir ki, ölkədə nağd hesablaşmaların məhdudlaşdırılması və alqı-satqı əməliyyatlarının nağdsız ödəmələrlə aparılma sisteminə keçidin ləngiməsində POS-terminallara inamsızlıq da mühüm rol oynayır. Onun sözlərinə görə, bir çox halda mağazalar müştəriyə satdığı malın qiymətini artırır. Bu isə onunla əlaqələndirilir ki, müştərilərin POS-terminaldan istifadə etməsinə görə əlavə faiz ödəyir və bu, satılan malın üzərində hesablanır. Ona görə də müştəri bunun əlavə xərc olduğunu düşünərək POS-terminallardan istifadə etmək istəmir».

Bununla belə, elektron ticarət xidmətlərindən istifadə çox əhəmiyyətlidir, xüsusən də ticarətlə məşğul olan şəxslər, sahibkarlar bu sahəyə maraqlı göstərməlidirlər.

Elxan SALAHOV,
«Həftə içi» qəzeti

Elektron ödəniş sistemi hesablaşmaların dəqiqliyinə, istehlakçı hüququna təminat yaradır

Azərbaycan investisiya cəlbediciliyini qoyuyub saxlayır

İqtisadi sahədə regional liderliyini təmin etmiş Azərbaycan investisiya cəlbediciliyi baxımından da bu üstünlüyünü qoruyub saxlayır. Sahibkarlıq mühitinin sağlamlaşdırılması, biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirilməsi, iş adamlarına dövlətin güzəştli kreditlərindən geniş istifadə imkanlarının yaradılması və digər mühüm tədbirlər respublika iqtisadiyyatına investisiya qoyuluşlarının həcmində və strukturuna müsbət təsirini göstərir.

Son illər rəqabətə davamlı biznes mühiti ilə dünyanın nüfuzlu maliyyə qurumlarının diqqət mərkəzində olan Azərbaycan 2013-cü ilin birinci yarısının yekunlarına görə biznes üçün cəlbedici ölkə imicini daha da möhkəmləndirib. Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclasında səslənən fikirlər ölkə iqtisadiyyatına yatırılan sərmayələrin dinamik artımını, eləcə də Azərbaycanda yerli və xarici sərmayələri stimullaşdıran normal makroiqtisadi mühitin mövcudluğunu bir daha təsdiqləyir.

İnvestisiya cəlbediciliyinə təsir göstərən amillər arasında iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, sahibkarlığın inkişafı və sənaye potensialının gücləndirilməsi tədbirləri

xüsusi yer tutur. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin son iclasında ölkə iqtisadiyyatına 12,6 milyard dollar civarında investisiya qoyulmasını müsbət göstəricilərdən biri kimi xarakterizə etmişdir: «Hesab edirəm ki, 12,6 milyard dollar səviyyəsində qoyulan sərmayə çox gözəl göstəricidir. Əgər biz bu tempi saxlaya bilsək, ilin sonuna qədər sərmayələrin səviyyəsi təqribən 25 milyard dollara çatacaqdır. İlin əvvəlində mən qarşıya vəzifə qoymuşdum ki, bu il Azərbaycana qoyulacaq sərmayə keçən ildən az olmalıdır».

Ölkə başçısının bildirdiyi kimi, 2010-cu ildə ölkə iqtisadiyyatına 15,5, 2011-ci ildə isə 20 milyard dollar investisiya qoyulub. Son illər ümumi investisiya portfeli daxilində daxili sərmayələr prioritetliyini qorumaqla, təxminən 65-70% təşkil edib. İnvestisiyaların yüksək artım tempi 2013-cü ilin birinci yarısında ümumi daxili məhsulun 5%, qeyri-neft sektorunun isə 10,9% artımını təmin edib. Ümumilikdə, dinamik artım tempi qeyri-neft sektoru üzrə vergi daxilolmalarının ÜDM-dəki xüsusi çəkisini 2003-cü ildəki 10%-dən 2013-cü ilin birinci yarısında 12%-dək yüksəlmişdir.

Bu göstəricilər hökumətin investisiyaların şaxələndirilməsi sahəsində yürütdüyü siyasətin səmərəliliyinə dəlalət edir. Bu siya-

sət neftdən əldə olunan gəlirlərin qeyri-neft sektoruna, istehsal sahələrinin inkişafına yönəldil-

İnvestisiyaların yüksək artım tempi 2013-cü ilin birinci yarısında ÜDM-in 5%, qeyri-neft sektorunun isə 10,9% artımını təmin edib

məsini, özəl sektorun ümumi daxili məhsulda xüsusi çəkisinin artırılmasını təmin edir.

Hesabat dövründə respublikanın iqtisadi resurslarının düzgün və məqsədyönlü realizə edilməsi, real sektorun dəstəklənməsi, sənayeləşmənin stimullaşdırılması, maliyyə-bank sektorunun fəaliyyəti üçün daha əlverişli şəraitin

yaradılması, vergi mühitinin liberalaşdırılması tədbirləri də ölkənin investisiya cəlbediciliyinin yük-

digər sahələrinə maraq göstərir. 2013-ci ilin birinci yarısında ölkə iqtisadiyyatına 12,6 milyard

dollar civarında sərmayənin yatırılması həm də respublikanın kredit reytinginin yüksək olması və makroiqtisadi sabitlik amilləri ilə şərtlənir. Hökumət 2013-cü ildə qeyri-neft sektorunun əsasən regional inkişaf etdirilməsi yolu ilə sosial və regional tarazlığın qorunmasına çalışıb. Daxili imkanlar hesabına sözügedən dövrdə ölkə iqtisadiyyatına 7 milyard dollar investisiyanın yatırılması həm də «Azərbaycan Res-

publikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı»nda nəzərdə tutulan tədbirlərin gerçəkləşdirilməsi baxımından əhəmiyyətli olub. Proqramda nəzərdə tutulmuş tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə 80 milyon manat xərclənib.

2013-cü ilin birinci yarısında bütün maliyyə mənbələrindən əsas

kapitala 22,9% çox vəsait yönəldilmişdir. Dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına investisiya xərcləri-nə 3 milyard 449 milyon manat yönəldilib və bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 935 milyon manat və ya 37,2% çoxdur. Bu mənbədən elm, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, idman və digər sosial-mədəni və məişət təyinatlı obyektlərin tikintisinə və yenidən qurulmasına 730 milyon manat vəsait istifadə olunub. Ölkənin əsas enerji, su və qaz təchizatı, nəqliyyat, kommunal, meliorasiya infrastrukturlarının tikintisi və yenidən qurulması üçün 2 milyard 129 milyon manat, o cümlədən yol-nəqliyyat infrastrukturlarının tikintisi və yenidən qurulması üçün 858 milyon manat xərclənib.

Biznes strukturlarının müştərəkləşməsinə marağının artırılması məqsədilə yaradılmış Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinin (AİŞ) bu istiqamətdəki fəaliyyəti də praktik nəticələr verir. AİŞ ötən illərdə yerli və xarici investorlarla birgə bir neçə böyük layihələr həyata keçirib. Şirkət bu günə kimi ölkə iqtisadiyyatına 100 milyon manat yaxın investisiya qoyub. Qurumun təşəbbüskarı olduğu layihələrə xarici və yerli investorlar 1 milyard manatdan çox investisiya yatırımı ediblər.

S.MUSTAFAYEV

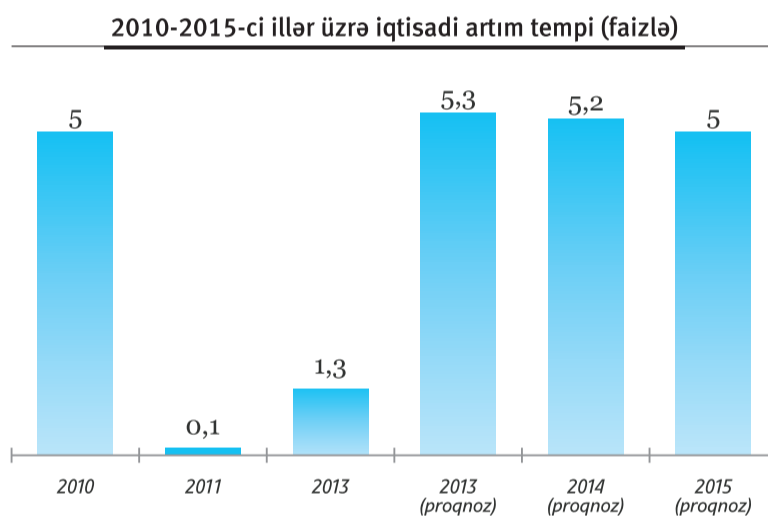
İqtisadi artım daha da sürətlənəcək

Ölkə iqtisadiyyatının modernləşdirilməsi, diversifikasiya siyasətinin dərinləşməsi bütün sahələrdə dinamizmin təmin olunmasına və yeni inkişaf proqramlarının reallaşmasına əlverişli zəmin yaradıb.

Həyata keçirilən genişmiqyaslı layihələr ölkəmizin sosial-iqtisadi güdrətini artırmaqda və beynəlxalq aləmdə mövqeyini möhkəmləndirməkdədir. Bu tendensiya 2013-cü ilin birinci yarısında daha qabarıq nəzərə çarpır. İlin ilk altı ayı Azərbaycan iqtisadiyyatında bir çox sahələrdə artımın baş verməsi ilə müşayiət olunub.

Cari ilin ilk altı ayı ərzində ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artımı 5% təşkil edib ki, bu da 2009-cu ildən sonra ölkə iqtisadiyyatında ən yüksək göstərici hesab olunur. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda 2014-2015-ci illərdə 5-7%-lik artım tempinin əldə olunacağı respublikamızın iqtisadi strukturlarının ortamüddətli sosial-iqtisadi inkişaf proqnozları ilə yanaşı, Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu, Asiya İnkişaf Bankı və digər nüfuzlu qurumların MDB ölkələrinin iqtisadiyyatına dair proqnozları da şərtləndirir. Bu tendensiya hazırda dünyada davam edən və qarşdakı 2-3 il ərzində səngiməyəcəyi ehtimal olunan qlobal böhran şəraitində respublikamızın yüksək inkişaf tempini nümayiş etdirəcəyinə dərin zəmin yaradır.

Prezident İlham Əliyevin Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin ilk altı ayının sosial-iqtisadi inkişaf göstəricilərinin yekununa həsr olunmuş iclasında bildirdiyi kimi, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın ən sürətli iqtisadiyyatıdır: «Dünyada ən dinamik inkişaf edən ölkə Azərbaycandır. Bu, realıqdır və bu realığı artıq bölgə ilə məşğul olan bütün qurumlar qəbul edir. Ancaq eyni zamanda, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu da böyük əhəmiyyətə malikdir. Biz bu nüfuzu qazanmışıq və bu nüfuzun əqədər yüksək səviyyədə olmasının göstəricisi bizim hazırda BMT Təhlükəsizlik Şurasında üzlüyümüzüdür. Bu, dünya tərəfindən Azərbaycana verilən qiymətdir. Eyni zamanda, Azərbaycanda keçirilən yüksək səviyyəli, mötəbər beynəlxalq tədbirlər bizim beynəlxalq nüfuzumuzu daha da artırır. Beləliklə, hesab edirəm ki, keçən rübdə, bütövlükdə, son altı ayda bu məsələlərlə bağlı çox ciddi addımlar atılmışdır».

İqtisadi artım daha çox qeyri-neft sektorunun inkişafı hesabına baş verir. Ötən dövrdə qeyri-neft sektorunun artımı 10,9% təşkil edib. Bu isə onu göstərir ki, Azərbaycan iqtidarının neft gəlirlərinin neftdən kənar sahələrin inkişafına yönəldilməsi ilə bağlı strateji planı öz müsbət nəticələrini verməkdədir. Qeyri-neft sektoru iqtisadiyyatda dominant rol oynayır, gələcək inkişafın əsas iqtisadi təməllərindən biri olacağını şərtləndirir. Artıq bu mövcud tendensiya onu göstərir ki, respublikamızda iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə bağlı siyasət çox uğurludur. Azərbaycan iqtisadiyyatı, cənab Prezidentin qeyd etdiyi kimi, hərtərəfli inkişaf edir. Hazırda qeyri-neft sektorunun ÜDM-də payı 54,3%-i ötür. Yaxın 4 ildə bu sektorun illik 8-9% artım proqnozlaşdırılır. 2014-cü ildə iqtisadi artımın qeyri-neft sektorunun hesabına təmin edilməsi nəzərdə tutulur (illik 9%), sonrakı 3 il üzrə isə 10% artım gözlənilir. 2015-ci ildə qeyri-neft sektorunun ÜDM-də payının təxminən 61,3%-ə bərabər olacağı proqnozlaşdırılır. Hesablamalara görə, qeyri-neft sektorunda illik artım fonunda həmin sahədə daxil olan vergilərin həcmi də əhəmiyyətli dərəcədə yüksələcək.

Ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının artımı davam edib və cari ilin ötən dövründə valyuta ehtiyatlarının həcmi 48 milyard dolları ötür. Ötən 6 ayda Avropa və MDB ölkələrinin maliyyə ehtiyatlarının artım potensialına diqqət yetirək, həmin dövlətlərdə valyuta ehtiyatlarının həcminin çoxalmasını 9-12% civarında olduğunu görmək olar. Azərbaycanda isə valyuta ehtiyatlarının artım tempi 30%-ə yaxın olub. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, respublikamızın ümumi strateji maliyyə ehtiyatlarının for-

malaşmasında başlıca rolunu neft ixracı amili oynayır və ötən aylar ərzində neft istehsalının və nəqlinin azalması bağlı strateji planı öz müsbət nəticələrini verməkdədir. Qeyri-neft sektoru iqtisadi resursların, qeyri-neft məhsullarının istehsalını və nəqlini artırmaqda, həmçinin dünyanın etibarlı maliyyə qurumlarında saxlanılan valyuta sərvətlərinin səmərəli idarə olunması sayəsində mühüm irəliləyişlərə nail olub.

2013-cü ilin mövcud iqtisadi və sosial inkişaf göstəriciləri onu şərtləndirir ki, artıq ölkə iqtisadiyyatının struktur baxımından daha da təkmilləşdirilməsi, yeni idarəetmə texnologiyalarının tətbiq olunması reallaşmışdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı coşmaqlıdır və ÜDM artımını qeyri-neft-qaz sektorunun davamlı və sıçrayışlı inkişafı hesabına təmin etmək, iqtisadiyyatın inkişaf istiqamətlərinin şaxələndirilməsini genişləndirmək tam mümkündür. Dövlət başçısının Nazirlər Kabinetinin sonuncu iclasında vurğuladığı kimi, qarşdakı dövrün əsas inkişaf xətti qeyri-neft sektorunun artımı hesabına təmin ediləcək. Artıq mövcud göstəricilər təsdiq edir ki, ümumi daxili məhsulun tərkibində və dövlət büdcəsinin formalaşmasında təbii ehtiyatların azaldılması və qeyri-neft sektorunun üstünlüyünün təmin edilməsinə nail olmaq üçün fundamental baza yaradılıb.

Bir sıra beynəlxalq iqtisadi qurumların proqnozlarına görə, qarşdakı 3 ildə Azərbaycanda ÜDM artımında qeyri-neft sektorunun payı iki-rəqəmli həddə çatacaq. Artım tempi milli gəlirlə yanaşı, adambaşına düşən qeyri-neft-qaz gəlirlərinin həcmiminin də yüksəlməsinə təsir edəcək.

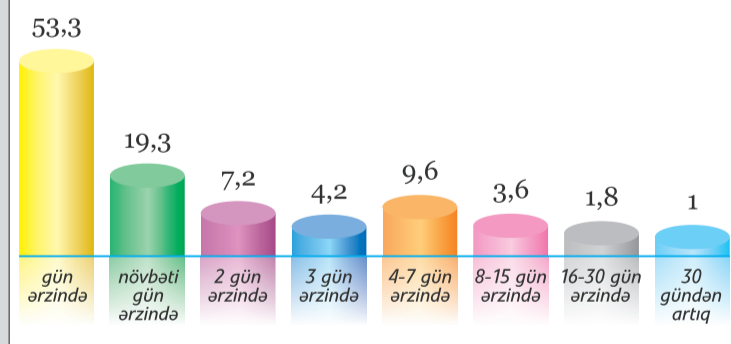
ELBRUS CƏFƏRLİ

Çağrı Mərkəzinə müraciətlər operativ cavablandırılır

Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə daxil olan müraciətlərin sayı hər ay artmaqda davam edir. İyun ayında mərkəzə canlı rejimdə fəaliyyət zamanı 9258 zəng daxil olub.

Xidmət səviyyəsi, yəni 30 saniyə ərzində zənglərin cavablandırılma qəbulu 96,5% təşkil edib, ümumilikdə daxil olmuş zənglərin cavablandırılmaya qəbulu səviyyəsi isə 98,6% olub. Mərkəz operativlik nümayiş etdirərək müraciət edən vətəndaşların telefonla gözləməsinə imkan verməyib və onları lazımı sorğular barədə operativ şəkildə məlumatlandırmağa çalışıb. Gözləmə müddəti cəmi 10 saniyə təşkil edib və zənglərin buraxılma səviyyəsi 0,4%-dən çox olmayıb. Cavablandırılan zənglərin orta müddəti təxminən 3,5 dəqiqə çəkib. Sual vərəqəsi tərtib edilmiş müraciətlərin orta cavablandırılma müddəti də əvvəlki dövrə nisbətən daha operativ və oxvət etibarlı tez yerinə yetirilib - bu müddət 2,7 günə bərabər olub.

Əvvəlki aylarda və iyun ayında tərtib edilmiş və iyun ayında cavablandırılmış sual vərəqələrinin cavablandırılma müddəti barədə (faizlə)

Vergilər Nazirliyinin elektron xidmətlərinin səviyyəsinin yüksəldilməsi və çeşidlərinin artırılması ilə bağlı gördüyü işlər vətəndaşları daha çox maraqlandırdı və bu, özünü nazirliyə olunan müraciətlərdə, o cümlədən Çağrı Mərkəzinə daxil olan zənglərdə də göstərir.

Məsələn, iyun ayında mərkəzə ünvanlanmış 8659 sualı canlı rejimdə cavablandırıldı.

Müfəttiş-operatorlar vətəndaşlara təxminən e-xidmətlər barədə 1500 məlumat veriblər. Yəni ünvanlanan sualların əsas hissəsini (17%) elektron xidmətlər barədə müraciətlər təşkil edib. Mərkəzə daxil olan sualların 16,6%-i qeydiyyat, 13%-i vergi növləri, 5%-i büdcə, vergi ödəyiciləri və vergi orqanlarının rekvizitləri və 4,1%-i hesabatlar və on-

ların doldurulma qaydaları barədə olub.

Çağrı Mərkəzinin əməkdaşları sual xarakterli müraciətlərin 98%-ni (8487 müraciət) birbaşa cavablandıraraq, 2%-ni (172 müraciət) isə araşdırma aparılması üçün sual vərəqəsi tərtib edilməklə müvafiq ünvan göndəriblər. Araşdırma mövzusu tələb edən suallar, əsasən, elektron xidmətlərlə bağlı olub. Vətəndaşlar e- xidmətlərdən istifadə zamanı meydana çıxmış xətərlərlə bağlı 131 müraciət ediblər. Vergi qanunvericiliyinə dair müraciət 30, elektron xidmətlərin digər sahələri barədə müraciətlər 11 olub.

Mərkəzin müfəttiş-operatorları tərəfindən vergi ödəyicilərinin, ümumilikdə əhalinin şikayət və orizə xarakterli 103 müraciəti qəbul edilib və müvafiq strukturlara göndərilib. Bu cür müraciətlərin 38-i vergi orqanlarının, vəzifəli şəxslərin hərəkət və hərəkətsizliyi, 61-i vergidən yayınma halları, 3-ü POS-terminallar, 1-i isə STXM-lər barədə olub.

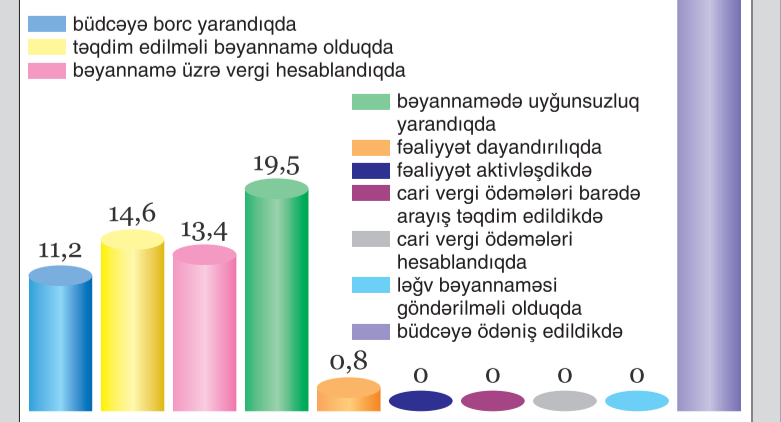
İyun ayı ərzində Çağrı Mərkəzinin əməkdaşları qeyri-ış saatlarında əlaqə yaratmış

66 şəxsin müraciətini qəbul ediblər. Səsli menyu vasitəsilə göstərilən xidmətlərin sayında da artım nəzərə çarpır, qeyd olunan dövrdə bu xidmətdən istifadə edilməklə 3205 zəng daxil olub ki, onların da əsas hissəsi - 834-ü vergi borcu barədə məlumatın verilməsini əhatə edir. 720 zəng vergi növləri barədə olub.

Çağrı Mərkəzi tərəfindən ötən ay vergi ödəyicilərinin ikitərəfli SMS xidməti vasitəsilə məlumatlandırılmasında da müsbət dinamika qeydə alınıb. Bu xidmətdə qeydiyyattan keçən və abunə olan şəxslərə 528 SMS göndərilib.

ELBRUS

“İkitərəfli SMS” xidmətinə qeydiyyatdan keçmiş və abunə olmuş şəxslərə göndərilmiş SMS-lər barədə (faizlə)

Türkiyə modelinə üstünlük verildi

Azərbaycanda dotasiya verilən kənd təsərrüfatı sahələrinin sığortasının 50%-ni dövlət öz öhdəsinə götürsə də, sığorta şirkətləri bu sahəni kifayət qədər riskli hesab edərək kənarə çəkirlər. Çünki bir il ərzində üst-üstə baş verən bir neçə təbii fəlakət sığorta şirkətlərini külli miqdarda sığorta haqqı ödəməyə məcbur edə bilər.

Kənd təsərrüfatı sığortasının kifayət qədər geniş yayıldığı qonşu Türkiyədə bu problem artıq həll olunub. Ölkənin aparıcı sığorta şirkəti bəyan edib ki, Türkiyədə sığortanın bu növünün inkişafına dövlətin dəstəyi ilə nail olunub.

Azərbaycan hökuməti də bu sahənin inkişaf etdirilməsi üçün Türkiyə modelini seçib. Dövlət Sığorta Nəzarəti Xidmətinin sədri Namiq Xəlilovun sözlərinə görə, artıq Türkiyədə olduğu kimi, «sığorta daxil» adlanan yeni bir qurumun yaradılmasına başlanıb. Bir növ

birliyi xatırladacaq bu təşkilata həm sığorta haqları, həm də dövlətin ayırdığı subsidiyalar toplanacaq. Sahibkarlar da sığorta haqlarını burdan alacaqlar: «Prinsip odur ki, sığorta şirkətlərinin riski azalacaq. Sakit illərdə vəsait bura toplanacaq, çətin vaxtlarda - təbii fəlakət çox olan dövrdə isə xərclənəcək».

Vəsait çatmadıqda dövlət büdcəsindən bu quruma borc şəklində vəsait ayrılması da nəzərdə tutulur. Amma bütün bunların həyata keçməsi üçün, ilk növbədə, qanunvericilikdə dəyişiklik edilməlidir. Maliyyə Nazirliyi yaxın vaxtlarda bununla bağlı öz təkliflərini ölkə Prezidentinə təqdim edəcək.

Sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsi

Hüquqi şəxslər üzrə 1N^ə-li Əlavənin tərtib olunmasında mühasibat uçotu məlumatlarının düzgün yerləşdirilməsi

Qulu Soltanov,
sərbəst auditor

Hörmətli oxucular, qəzetin əvvəlki saylarında sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin illik yekunlaşmış memorial order cədvəli, balans-dövrüyyə cədvəli və sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsinə Əlavəni əks etdirən cədvəl göstərilmişdir. Həmin cədvəllərin aşağısında verilən izahları oxumağınız daha məqsədomüvafiq hesab edilir. İndi isə Əlavənin hər bir sətirinin hansı mühasibat uçotu hesabının məlumatlarına istinad edilməklə tərtib olunmasına daha geniş formada diqqət yetirək.

Sətir 1.1.2 «Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası» üzrə «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 1424 manat məbləğ hesabət illi üzrə həmin kateqoriya üzrə əsas vəsaitlərə hesablanmış amortizasiya məbləğidir və ya 02N^ə-li balans hesabının kredit dövrüyyəsidir (DB20 - KR02 ikili yazılışı). Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanada göstərilən 5696 manat isə həmin kateqoriya üzrə əsas vəsaitlərin hesabət ilinin sonuna qalıq dəyəridir və ya 01N^ə-li hesabın ilin sonuna qalıq dəyəri çıxılımsın 02N^ə-li hesabın ilin sonuna qalıq dəyərinə bərabərdir.

Sətir 1.3.1 «Hazır məhsul» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada göstərilən 13195 manat məbləğ istehsalatdan daxil olmuş hazır məhsul

sulun maya dəyəridir və ya 40N^ə-li balans hesabının debet dövrüyyəsidir (DB40 - KR20 ikili yazılışı). Bu sətirin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «təqdim edilmişdir» xanasında göstərilən 11876 manat satılmış hazır məhsulun maya dəyəridir və ya 40N^ə-li balans hesabının kredit dövrüyyəsidir (DB46 - KR40 ikili yazılışı). Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 1319 manat isə 40N^ə-li hesabın ilin sonuna qalığıdır.

Sətir 1.3.3 «Bitməmiş istehsal» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada göstərilən 13195 manat məbləğ ümumi istehsal xərclərinin yekunudur və ya 20N^ə-li balans hesabının debet dövrüyyəsidir (DB20 - KR02, 10, 60, 68, 69, 70 ikili yazılışları). Bu sətirin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 13195 manat məbləğ istehsalatdan çıxarılan hazır məhsulun maya dəyəridir və ya 20N^ə-li balans hesabının kredit dövrüyyəsidir (DB40 - KR20 ikili yazılışı).

Sətir 1.3.4 «Sair ehtiyatlar» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada göstərilən 8850 manat məbləğ alınmış material və az qiymətli əşyaların mədaxil (alış ustəgəl çatdırılma) dəyəridir və ya 10N^ə-li və 12N^ə-li balans hesablarının debet dövrüyyəsidir (DB10 - KR60 və DB12 - KR60 ikili yazılışları). Bu sətirin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 7780 manat məbləğ istehsalata verilmiş

materialların maya dəyəridir və ya 10N^ə-li balans hesabının kredit dövrüyyəsidir (DB20 - KR10 ikili yazılışı). Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 4950 (4520 + 430) manat isə 10N^ə-li və 12N^ə-li hesabların ilin sonuna qalıqlarıdır.

Sətir 1.4.2 «Sair debitor borcları» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada göstərilən 13500 manat məbləğ alıcılara satılmış hazır məhsulun satış dəyəridir və ya 62N^ə-li hesabın debet dövrüyyəsidir (DB62 - KR46 ikili yazılışı). Həmin sətirin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 13200 manat isə satılmış mallara görə alıcılardan daxil olmuş pul vəsaitləridir və ya 62N^ə-li balans hesabının kredit dövrüyyəsidir (DB51 - KR62 = 6700 manat və DB50 - KR62 = 6500 manat ikili yazılışları). Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 780 manat isə alıcıların onlara satılmış mallara görə debitor borc qalığıdır və ya 62N^ə-li hesabın ilin sonuna qalığıdır.

Sətir 1.5.1 «Pul vəsaitləri» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada göstərilən 15000 manat məbləğ pul hesablarına daxil olan pul vəsaitləridir və ya 50N^ə-li və 51N^ə-li hesabların debet dövrüyyəsidir (DB51 - KR62, DB50 - KR62, DB50 - KR64 ikili yazılışları). Lakin balans-dövrüyyə cədvəlinə diqqət yetirsək görürük ki, pul vəsaitləri üzrə debet dövrüyyəsinin yekun məbləği 20210 (9610 + 10600) manatdır. Əlavədə daxil olan və-

sait isə 15000 manat, yəni 5210 (20210-15000) manat az göstərilmişdir. Çünki azaldılan 5210 manat məbləğ (DB51 - KR50 = 3900 manat üstəgəl DB50 - KR51 = 1200 manat üstəgəl DB50 - KR71 = 110 manat ikili yazılışları) bir pul hesabından digər pul hesabına keçirilən (yeri dəyişdirilən) məbləğlər olduğuna görə nəzərə alınmamışdır. Bu sətirin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 14040 manat isə pul vəsaitlərindən məxaric olan pul vəsaitləridir və ya 50N^ə-li və 51N^ə-li hesabların kredit dövrüyyəsidir (DB60, 68, 69, 75, 92 - KR51, DB60, 70 - KR50 ikili yazılışları). Burada da diqqət yetirəlik görürük ki, balans-dövrüyyə cədvəlində pul vəsaitləri (50N^ə-li və 51N^ə-li hesablar) üzrə kredit dövrüyyəsinin yekun məbləği 19250 (9700 + 9550) manatdır və Əlavədə silinmiş vəsait kimi göstərilən 14040 manat məbləğ də 19250 manat məbləğdən debet dövrüyyəsinə olduğu kimi, proporsional olaraq, 5210 manat azdır. Səbəbi isə yuxarıda göstərilib. Əlavənin bu sətirinin «silinmişdir» xanasında göstərilmiş olan 14040 manat məbləği riyazi hesablama nəticəsində də tapmaq olar: ilin əvvəlinə pul hesabları üzrə qalıq 1500 manat üstəgəl dövr ərzində daxil olmuş pul vəsaitləri 15000 manat çıxılımsın hesabət dövrünün sonuna pul vəsaitlərinin qalıqları 2460 manat = 14040 manat. Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 2460 manat isə ilin sonuna 50N^ə-li və 51N^ə-li pul hesablarında olan qalıqlardır.

Əmanətlərin sığortalanması təkmilləşdirilir

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu (ƏSF) 2007-ci ilin avqustunda fəaliyyətə başlayıb. Fondun yaradılmasının məqsədi banklar və xarici bankların yerli filialları ödəmə qabiliyyətini itirdikdə fiziki şəxslərdən əmanətə qəbul olunmuş pul vəsaitinin itirilməsi riskinin qarşısını almaq, Azərbaycan Respublikasında maliyyə və bank sisteminin sabitliyini və inkişafını təmin etməkdir.

Fondun sığorta ehtiyatları üzv olan banklardan yığılan rüblük təqvim haqlarının hesabına formalaşdırılır. ƏSF hüquqi şəxsdir,

iz dərəcəsinin tənzimlənməsi məqsədi ilə dövrü olaraq Fond tərəfindən təhlil edilir və dinamikadan asılı olaraq, dərəcələrin dəyişdirilməsi məsələsi Himayəçilik Şurasının müzakirəsinə təqdim edilir.

«Əmanətlərin sığortalanması haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.20 maddəsinə uyğun olaraq qorunan əmanətlər üzrə illik faiz dərəcəsinin yuxarı həddi Mərkəzi Bankla razılaşdırılmaqla Himayəçilik Şurası tərəfindən müəyyən edilir. Son bir ildə banklar tərəfindən maksimum faiz dərəcəsinə yüksək faizlə (12%-dən artıq) cəlb olunan əmanətlərdə enmə müşahidə edilib. Fondun Himayəçilik Şurasının 18 iyul 2013-cü il tarixində keçirilən iclasında qorunan əmanətlərin maksimum faiz dərəcəsi məsələsi müzakirə edilib və nəticədə sığortalanan əmanətlər üzrə illik faiz dərəcəsinin yuxarı həddi 12%-dən 10%-ə endirilib. Bu dəyişiklik 1 avqust 2013-cü il tarixindən qüvvəyə minəcəkdir. Qeyd edək ki, dəyişiklik 1 avqust 2013-cü il tarixədək yerləşdirilən əmanətlərə şamil edilmir.

Avqustun 1-dən yalnız gəlirliyi 10%-dək olan bank əmanətləri sığortalanaacaq

qeyri-kommersiya təşkilatıdır və öz əmlakının mülkiyyətçisidir. Fondun başlıca təyinatı mənfəət götürmək deyil: onun əldə etdiyi bütün mənfəət sığorta ehtiyatlarının artırılmasına yönəldilir. Dövlət və Mərkəzi Bank Fondun öhdəliklərinə, Fond isə dövlətin və Mərkəzi Bankın öhdəliklərinə məsuliyyət daşıyır.

Fiziki şəxslərin əmanətlərinin cəlb edilməsi üçün bank lisenziyasına malik olan bütün banklar və xarici bankların yerli filialları Fondun məcburi iştirakçılarıdır. İştirakçı bankların Azərbaycan Respublikası ərazisindən kənarında yerləşən filiallarındakı əmanətlər Fond tərəfindən sığortalanmur və onlar üzrə kompensasiya ödənilmir.

Banklar tərəfindən cəlb olunan əmanətlərə görə tətbiq edilən fa-

hiddə edilib. Fondun Himayəçilik Şurasının 18 iyul 2013-cü il tarixində keçirilən iclasında qorunan əmanətlərin maksimum faiz dərəcəsi məsələsi müzakirə edilib və nəticədə sığortalanan əmanətlər üzrə illik faiz dərəcəsinin yuxarı həddi 12%-dən 10%-ə endirilib. Bu dəyişiklik 1 avqust 2013-cü il tarixindən qüvvəyə minəcəkdir. Qeyd edək ki, dəyişiklik 1 avqust 2013-cü il tarixədək yerləşdirilən əmanətlərə şamil edilmir.

Hər bir sığorta hadisəsinə görə qorunan əmanətinin qorunan əmanətinə ödənilməli olan kompensasiya yerləşən filiallarındakı əmanətlər Fond tərəfindən sığortalanmur və onlar üzrə kompensasiya ödənilmir.

Vergilər Nazirliyinin
TELEFON XİDMƏTİ

195

www.taxes.gov.az

vergi təqvim

AVQUST						
I	II	III	IV	V	VI	VII
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göstərilən gündür. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüylə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

15 avqust - «5», «(5)» və «6».
20 avqust - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - **Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə):** Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - **Əlavə dəyər vergisi:** ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsinə hər hesabat dövrü üçün, hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq, qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - **Aksiz vergisi:** Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər, hesabat dövrün-

dən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq, dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«5» - **Əmlak vergisi:** Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Fiziki şəxslər avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik əmlak vergisinin yarısını yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər. Əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər cari vergi ödəmələri kimi hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki ildeki əmlak vergisinin 20 faizi həcmində dövlət büdcəsinə vergi ödəyirlər. Əvvəlki hesabat ilində əmlak vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər əmlakın əldə edildiyi rübdən sonra hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq həmin əmlaka görə hesablanmalı olan illik əmlak vergisi məbləğinin 20 faizi miqdarında cari vergi ödəmələri həyata keçirirlər. Cari vergi ödəmələri vergi illi üçün vergi ödəyici-

sindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

«6» - **Torpaq vergisi:** Torpaq vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik torpaq vergisinin yarısını hüquqi şəxslər dövlət büdcəsinə, fiziki şəxslər isə yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər.

«8» - **Mədən vergisi:** Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabət ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«10.1» - **Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki

şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.2» - **Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçıları fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.3» - **Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunan digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidirlər.

Əyri yol həbsə apardı...

Vergidən yayınan sahibkarların məsuliyyətə cəlb edilməsi, təəssüf ki, digərlərinə dərs olmur. Elələri də var ki, səhvlərini istintaqa cəlb olunanda anlayırlar, onda isə gec olur...

Masallı rayonunun Boradigah qəsəbəsində qeydiyyatda olan Südey Məcidovun biznesi də tutduğu əyri yola bədnam gətirdi. O, Bakı Şəhər Vergilər Departamentinə təqdim etdiyi bəyannamələrlə gəlirlər və xərcləri təhrif etməklə dövlət büdcəsinə ödənilməli olan vergini yayındıraraq, bu əməlləri özünə məxsus olan «Masallı» mağazasında satıcı vəzifəsində işləmiş fiziki şəxs Məridxanə Abdullayevanın adına rəsmiləşdirdiyi VÖEN-dən istifadə etməklə törətmişdi. Vergi orqanı əməkdaşları tərəfindən istintaqa cəlb olunan isə artıq gec idi...

Vergi Auditi Departamentinin əməkdaşlarının keçirdikləri xronometraj müşahidələri nəticəsində yekun akt tərtib edilmiş və sahibkar xronometrajın nəticələri ilə razılaşdığını bildirmişdir. S.Məcidov 2011-ci ilin oktyabr, noyabr, dekabr və 2012-ci ilin yanvar, fevral, mart və aprel ayları üzrə vergi orqanına əlavə dəyər vergisi bəyannamələrini boş olaraq heç bir hesablama aparmadan təqdim edildiyini boynuna almış və həmin dövr üzrə 87.447 manat məbləğində vergiləri

dövlət büdcəsinə ödəməkdən yayınmışdır.

Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinin istintaq orqanlarının təqdim etdiyi məlumatlar əsasında S.Məcidov barəsində Cinayət Məcələsinin 213.2.2-ci maddəsi ilə cinayət işi açılıb və o, təqsirləndirilən şəxs qismində istintaqa cəlb olunub. Eyni zamanda, Nəsimi rayon məhkəməsinin qərarı ilə əmlak dəyəri 270 min manat məbləğində hesablanan «Masallı market»-in üzərinə həbs qoyulub. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi onun Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin Bakı İstintaq Təcridxanasında saxlanması barədə qərar çıxarıb. Sahibkar məhkəmə-mühasibat ekspertizasının rəyinin nəticələri ilə razılıq. Yeri gəlmişkən, şahid qismində dindirilən mağazanın mühasibi Sitarə Əzizova bəyannamələrdə gəlir və xərclərin təhrif olunmasını birbaşa S.Məcidovun göstərişi əsasında həyata keçirdiyini etiraf edib və təsdiqləyib ki, mağaza Mətanət Abdullayevanın adına olsa da, əslində, buranı S.Məcidov idarə edib, bütün qanunsuzluqları o törətmişdir.

Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə S.Məcidov 1 il müddətinə işləyən cəlb edilib.

ELBRUS

beynəlxalq panoram

ABŞ şirkətləri Avropada vergiləri tam ödəmir

«Reuters» agentliyi öz tədqiqatları nəticəsində aşkar edib ki, ABŞ-ın iri texnologiya şirkətlərinin əksəriyyəti vergiləri tam ödəmirlər.

Nəhəng «Apple» və «Google» kimi şirkətlərin ünvanına bir neçə Avropa ölkələrindən vergidən yayınma ittihamları gələndən sonra agentlik bu tədqiqatı aparmaq qərarına gəlib. Transmilli korporasiyalar öz bizneslərini İrlandiya kimi vergi dərəcələri aşağı olan ölkələrdə qeydiyyatdan keçirirlər, amma həqiqi gəlir əldə etdikləri yerdə vergini tam ödəmirlər. «Reuters»-in tədqiqatı

göstərir ki, «Apple» və «Google»dan başqa ABŞ-da fəaliyyət göstərən informasiya texnologiyaları üzrə ixtisaslaşmış 50 iri şirkətdən 37-si vergi məsələləri üçün gəlir əldə etdikləri ölkələrdə rezident deyillər. «Microsoft», «Del», «Oracle» və digər şirkətlər də qanunu pozanlar arasındadır. Buna baxmayaraq, həmin şirkətlər düşünür ki, istifadə etdikləri metod heç də qanuna zidd deyildir və onlar fəaliyyət göstərdikləri ölkənin qanunvericiliyinə tam riayət edirlər.

G20 üçün iqtisadi inkişaf ən üstün vəzifədir

Maliyyə nazirlərinin və «böyük iyirmilinin» mərkəzi banklarının rəhbərlərinin Moskvada iştirak etdikləri görüşün yekun sənədi olan kommunikedə bildirilir ki, G20 iqtisadi inkişafı və iş yerlərinin çoxalmasını özünün qismüddətli prioriteti kimi saxlamağa qərar verib.

Sənəddə qeyd olunur: «Biz dinamik artım yoluna qayıtmaq və külli miqdarda iş yerləri açmaq üçün hələdici tədbirlər görməyə qərarlıyıq». G20 bəyan edib ki, dünya iqtisadiyyatı çox zəifdir və onun dirçəlişi qeyri-bərabər və qeyri-sabit templərdədir: «Qlobal iqtisadiyyatı daha düzgün, daha əmin və daha taraz bir yola qoymaq üçün siyasi fəallığımızı gücləndirməli və hərtərəfli Sankt-Peterburq fəaliyyət planı hazırlamalıyıq».

G20 dövlət büdcəsinin idarə olunması ilə bağlı BVF və Dünya Bankı tərəfindən hazırlanmış rəhbər prinsiplərin bu ilin oktyabrına yeniləndirilməsini gözləyir. Sənəddəki məlumatda qeyd olunub: «Sentyabrda keçiriləcək liderlərin sammitində bu işin

vikliyinin artırılması barədə üzərimezə öhdəlik götürdüyümüzü təsdiq edirik».

Bu ilin fevral ayında «valyuta müharibələri» deyilən amil maliyyə nazirlərinin və G20 ölkələrinin mərkəzi banklarının rəhbərlərinin görüşlərinin əsas mövzularından birinə çevrilib - «valyuta müharibələri»nin Yaponiya iqtisadiyyatına kütləvi təsiri nəticəsində yen 20% aşağı düşüb və bu, digər ölkələrin narazılığına səbəb olub. Apreldə Vaşinqtonda keçirilən görüşdə valyuta məzənlərinin dəyişikliklərinə ciddi yanaşılmamışdı. Aparıcı iqtisadçılar kəmiyyət baxımından yumşaltma siyasətinin aparılması zamanı yaranan risklər və gözlənilməz mənfi effektlər barədə xəbərdarlıq etmişdilər. Moskvadakı görüş zamanı G20 nümayəndələri pul kredit siyasətindəki dəyişiklikləri dəqiqliklə nizamlamaq və aydınlaşdırmaq barədə razılığa gəliblər. Mütəxəssislər təcili olaraq BVF-nin kvota və idarəetmə üzrə islahatının ratifikasiya olunmasına zərurət duyulduğunu bildirirlər. BVF-də kvotaların

həyata keçirilməsinin gedişi haqqında hesabatı, oktyabrda keçiriləcək görüşə qədər işə rəhbər prinsiplərin yerinə yetirilməsi barədə ilkin təklifləri gözləyirik». Bildirilib ki, G20 gələcəkdə valyuta məzənlərinin zəiflədilməsinə və rəqabətdə üstünlük əldə etmək üçün onlarla manipulyasiya edilməsinə yol verməyəcək. Kommunikedə göstərilir: «Biz valyuta mübadiləsinin bazarla müəyyən olunan istiqamətdə irəliləməsinin sürətləndirilməsi, əsas iqtisadi prinsipləri özündə əks etdirən və valyuta məzənlərinə sabit şəkildə uyğunluqdan çəkincə biləcək mübadilə kursunun çə-

və səsərin paylaşımının yeni sistemi, ABŞ da daxil olmaqla, bir neçə ölkə parlamentləri tərəfindən hələ ratifikasiya edilməyib.

«Biz bundan əvvəl öz üzərimezə götürdüyümüz öhdəlikləri yenidən təsdiq edirik. Həmin öhdəliyə görə, formulaya əsaslanan kvotaların bölüşdürülməsi formalaşmış bazar iqtisadiyyatına malik dinamik ölkələrdə və inkişaf etməkdə olan dövlətlərdə ÜDM-in inamlı artımı nəticəsində əhəmiyyətli şəkildə dəyişmiş dünya iqtisadiyyatında BVF-yə üzv ölkələrin xüsusi çəkisini daha yaxşı əks etdirməlidir», - kommunikedə bildirilir.

İspaniyada fiziki şəxslərdən tutulan vergilər azaldılacaq

Ölkənin baş naziri Mariano Raxoy 2014-cü ildən fiziki şəxslərdən tutulan vergilərin aşağı salınacağını bildirib.

Hökumət əvvəlki planlarına görə, bu addımın 2015-də atılacağı gözlənilirdi. M.Raxoy qeyd edib ki, verginin aşağı salınması iqtisadi artım göstəricilərindən asılıdır: «Bu il iqtisadi

sadi durum ötən ildəki ilə müqayisədə daha yaxşıdır və vergiləri artırmaq, həmçinin çox sort ixtisatlar etmək üçün heç bir lüzum görmürəm».

BMT-nin proqnozlarına görə, 2013-cü ildə İspaniyada ÜDM daha 1,4% enəcək. Son məlumatlara əsasən, ölkədə rəsmi qeydiyyata alınan işsizlərin sayı artıq 6 milyonu keçib.

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Beynəlxalq vahidlər sistemində maqnit seli vahidi; 2.Yerinə yetirildikdə günaha, ondan çəkindikdə isə savaba yazılan əməl; 3.1890-cı illərdə ABŞ-ın cənubunda Afrika əsilli amerikalılar tərəfindən yaradılmış musiqi janrı. Tərcümədə qəm, kədər mənasını verir; 4.Rusiyanın Zabaykalye diyarında çay; 5.Litvanın qərbində yerləşən kurort şəhəri; 6.Yunan hərfi; 9.Əlibəy Hüseyinzadənin oğlunun - mühacirətdə böyümüş Azərbaycan rəssamının adı; 11.Rusiyanın Perm diyarında şəhər; 13.Bir sıra ölkələrdə ofis (kontor) qulluqçusu; 14.Azərbaycanın görkəmli ziyalı, «Əkinçi»nin naşiri, Azərbaycan mətbuatının banisi; 15.F.M.Dostoyevskinin «Cinayət və cəza» əsərində personaj; 17.Komi Respublikasından keçən çay; 18.Qazlı alkoqolsuz içkinin adının Azərbaycan dilində yazılışı; 21.Türkiyədə kurort şəhəri; 22.İtaliya, Portuqaliya və s. ölkələrdə xanımlara müraciət forması; 23.Kinolentdən bir görüntü.

Soldan sağa: 1.Şair, dramaturq, ədəbiyyatşünas. «Vicdan», «Yağışdan sonra», «Fəryad», «Özümüzü kəsən qılınc» və s. pyeslərin müəllifi; 5.Yunan hərfi; 7.Azərbaycanda çay; 8.Arxaqelsk vilayətində çay; 10.İtaliyanın paytaxtı; 12.Katoliklərdə ali titül; 14.Samux rayonunda kənd; 16.Almaniyada BMW, Ferrari, McLaren və s. avtomobillərin tüninqi ilə məşğul olan atelye; 19.Qanun gücündə olan rəsmi dövlət sənədi; 20.Ağdaş rayonunda kənd; 24.Gürcü piroqunun bir növü; 25.Motorsuz uçan aparat; 26.Respublikamızda telekanal; 27.Geniş yayılmış göz xəstəliyi.

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı:

1.Şaban; 2.Murov; 3.İzo; 4.Yakima; 5.Odometr; 6.Antrakt; 9.Mirzə; 11.İso; 13.Marta; 14.Şevrole; 15.Vyetnam; 17.İsa; 18.Dantes; 21.Dürer (*Albrect*); 22.Defis; 23.Poti.

Soldan sağa:

1.Şampinyon; 5.Oka; 7.Barsetka; 8.Tort; 10.Niva; 12.Emfize; 14.Şəvval; 16.Azurit; 19.Vyentyan; 20.Adad; 24.Orna; 25.Etnoqraf; 26.Elm; 27.Ekslibris.

Tərtib etdi: Rafael

Biznes qeydiyyat prosesini asanlaşdırmağın yolları müzakirə edilmişdir

Buxarestdə Rumıniyanın Milli Şirkətlərin Qeydiyyatı Ofisinin təşkilatçılığı ilə «Biznes qeydiyyat prosesini asanlaşdırmaq yolları» mövzusu üzrə Avropa Kommersiya Qeydiyyatçıları Forumunun (ECRF) 16-cı illik konfransı keçirilmişdir. Konfransda 40 ölkənin nümayəndələri iştirak etmişlər. Tədbirdə Azərbaycan Vergilər Nazirliyini Beynəlxalq münasibətlər idarəsinin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin

əməkdaşı Riyad Ələkbərov təmsil etmişdir. Effektiv və şəffaf biznesin təmin edilməsində qarşılıqlı əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə edildiyi tədbirdə çıxış edən Rumıniyanın Milli Şirkətlərin Qeydiyyatı Ofisinin direktoru xanım Silvia Cladia Mihalcea, Rumıniyanın maliyyə naziri Daniel Chitoiu, Avropa Komissiyasının nümayəndəsi Bogdan Dumitriu müzakirə olunan mövzunun müxtəlif aspektləri ilə

bağlı öz mülahizələrini söyləmişlər. Niderland Ticarət Palatasının nümayəndəsi Ricco Dun, Böyük Britaniyanın nümayəndəsi xanım Jo Jonson elektron qeydiyyatın üstünlükləri barədə danışıqlar. Tədbirdə Avropa Birliyinin «e-Justice Portal» layihəsinə uyğun olaraq Azərbaycanda dövlət qurumlarının saytlarında vahid məlumat bazasının yaradılması təklif olunmuşdur.

«Hüquqi şəxslərin cinayət, inzibati və mülki məsuliyyəti» mövzusunda regional treninq

Kiyevdə Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığı proqramı çərçivəsində Avropa Şurası tərəfindən icra edilən «Yaxşı idarəçilik və korruptsiyaya qarşı mübarizə» adlı regional proqram çərçivəsində «Hüquqi şəxslərin cinayət, inzibati və mülki məsuliyyəti» mövzusunda regional treninq keçirilmişdir.

Avropa Şurasının müşaviri Tilman Hopp hüquqi şəxslərin

cinayət, inzibati və mülki məsuliyyəti haqqında qanunvericiliyin tətbiq olunmayan, eləcə də bu sahədə daha az təcrübəsi olan ölkələr barədə məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, cinayət qanunvericiliyi ilə qorunan ictimai münasibətlər pozulduqda mülki və inzibati tədbirlər yolverilməzdir, çünki hüququn digər sahələrinin sanksiyaları hüquqi şəxs tərəfindən törədilən cinayətin ictimai təhlükəlilik dərəcəsini faktiki olaraq

əks etdirmir, qanun tərəfindən hüquqi şəxs fiziki şəxslərdən fərqli olaraq hüququn müstəqil subyekti kimi qəbul edilir, buna görə də ayrı-ayrı cinayət növlərinin törədilməsində təqsirli bilinən və cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilər.

Tədbirdə Vergilər Nazirliyini Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinin İstintaq idarəsinin rəis müavini Miri Bağirov təmsil etmişdir. O, Azərbaycan nüma-

yəndə heyəti adından çıxış edərək Cinayət Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklər, digər qanunvericilik aktlarına dəyişikliklərin layihələri, «Vergi sisteminin inkişafı üzrə 2013-2020-ci illər üçün Strateji Plan»da öz əksini tapmış «Elektron cinayət işi» konsepsiyasının əsas istiqamətləri barədə məlumat vermiş, beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi məqsədilə iştirakçılara sorğu anketləri təqdim etmişdir.

Vergi ödəyicilərinə xidmət sahəsində təcrübə mübadiləsi

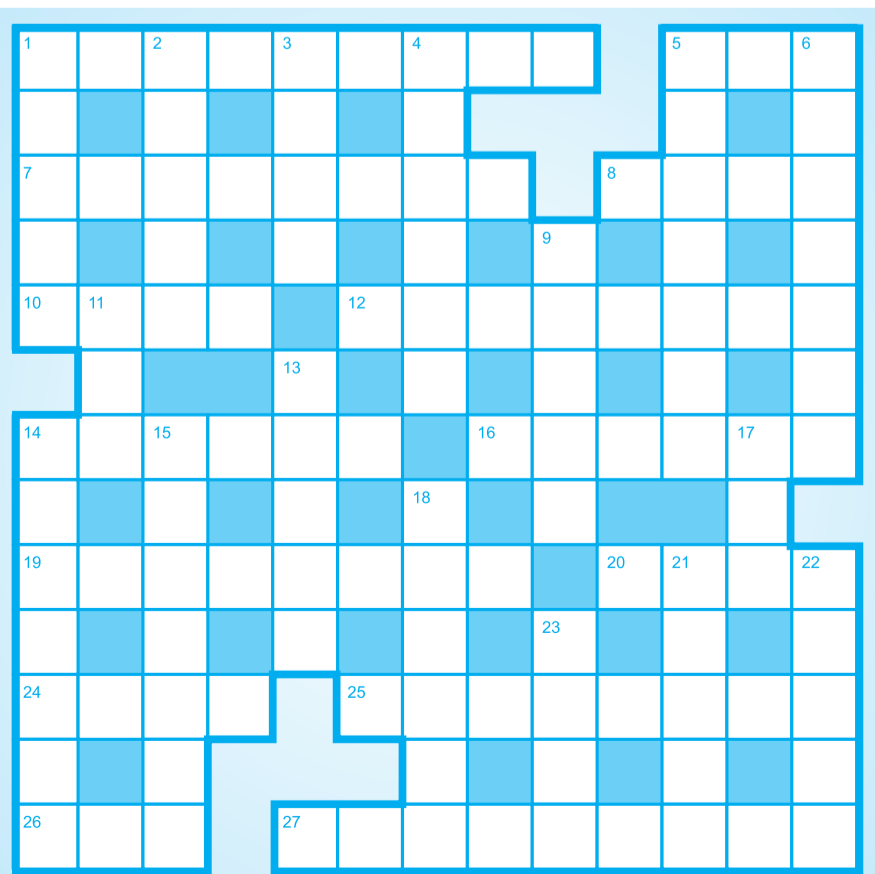
Niderland Krallığının Utrext şəhərində bu ölkənin Vergi və Gömrük Administrasiyasının nümayəndələri ilə Azərbaycan Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri arasında vergi ödəyicilərinə xidmət sahəsində təcrübə mübadiləsi aparılmışdır.

Tədbirdə Vergilər Nazirliyinin Vergi ödəyicilərinə xidmət idarəsinin rəisi Elçin Məmmədov və Telefon-məlumat şöbəsinin rəisi Məhəmməd Yunusov iştirak etmişlər. Əsas müzakirələr vergi ödəyicilərinə vergi öhdəlikləri barədə məlumatlandırmaq, vergi ödəyiciləri ilə vergi administrasiyası arasında inam və şəffafliq yaratmaq, könüllü əmələtməni yüksəltmək mövzuları ətrafında olmuşdur. Niderland nümayəndələri vergi ödəyicilərinə xidmət strukturları barədə ətraflı məlumat vermişlər.

Qeyd olunmuşdur ki, ölkədəki vergi ödəyicilərinə - 8,5 mln. fiziki şəxsə və 1,1 mln. hüquqi şəxsə göstərilən xidmətlər çağrı və xidmət mərkəzləri, internet səhifəsi, məktub və fakslar bölməsindən təşkil olunub. Vergi ödəyicilərinə xidmət strukturu 1 mərkəzi idarəni, 6 çağrı mərkəzi və 42 xidmət mərkəzindən ibarətdir. Mərkəzi idarəetmənin strukturuna İdarəetmə, Proqnozlaşdırma, Metodiki kömək, Texniki

məsələlər, Hesabatların hazırlanması və təhlil qrupları aiddir. Ölkə üzrə 7 istiqamətdə öz xüsusi göstərilən xidmətlər fəaliyyət göstərir...

Səfər zamanı vergi ödəyicilərinə xidmət strukturlarının qurulması, vergi ödəyicilərinə xidmət işinin təşkilatı qarşılıqlı müqayisə əsasında müzakirə edilmiş, ölkəmizin təmsilçiləri Niderlandın çağrı və xidmət mərkəzləri ilə əyani tanış olmuşlar.

idman

Velosiped yürüşünün iştirakçıları Azərbaycanda...

Xəbər verildiyi kimi, iyulun 1-dən 74 yaşlı belçikalı Kristof Hurtekanın rəhbərliyi altında Belçika, Niderland və İtaliya vətəndaşlarından ibarət bir qrupun Brugge-İstanbul-Bakı marşrutu üzrə velosiped yürüşü başlanmışdır.

Yürüşün iştirakçıları Belçikanın Brugge şəhərindən çıxaraq Almaniya, Avstriya, Macarıstan, Rumıniya, Bolqarıstan, Türkiyə və Gürcüstan ərazilərindən keçməklə iyulun 29-da Azərbaycana çatmışlar.

Həvəskar velosipedçilərdən ibarət qrupu Azərbaycan və Gürcüstanın sərhədində - Balakəndəki «Mazımçay» sərhəd-

keçid məntəqəsində Gənclər və İdman Nazirliyinin, Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyasının, rayon icra hakimiyyətinin, rayon mədəniyyət və turizm şöbəsinin nümayəndələri qarşılanmışlar. Milli geyimli qızlar qonaqlara duz, çörək və şərbət təqdim etmiş və velosipedçilərə Azərbaycan bayrağı verilmişdir.

Dünən velosipedçilər Şəkiyə yola düşmüşlər. Yürüş üçün müəyyən edilmiş məsafənin uzunluğu 5555 kilometr təşkil edir. Qrupun avqustun 1-də Bakıya çatması nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd edək ki, heyətdə ən yaşlı velosipedçinin 75, ən cavan idmançının isə 52 yaş vardır.

Yeniyyətə güləşçilərlə ciddi iş aparılır

Azərbaycan Güləş Federasiyası (AGF) yeni və perspektivli güləşçilərin aşkarlanması məqsədi ilə müntəzəm olaraq seçmə xarakterli yarışlar keçirir.

2014-cü ildə Çinin Nanjing şəhərində keçiriləcək yeniyyət mələrlərin 2-ci Yay Olimpiya Oyunlarında iştirak etmək üçün yeni və perspektivli güləşçilərin aşkarlanması, hazırlanması məqsədilə AGF-də təşkil edilmiş seçim komissiyası sərbəst güləş üzrə yığma komandanın baş məsləhətçisi Saypul-la Absaidovun rəhbərliyi altında iyun-iyul ayları ərzində bölgələrdə olmuşdur.

Komissiya AGF-nin nümayəndəliklərində fəaliyyət göstərən klub və cəmiyyətlərdə 1999-2003-cü il təvəllüdü yeniyyətə güləşçilərin ümumi hazırlıq prosesinə, onların fiziki və taktiki-texniki səviyyəsinə baxış keçirmişlər.

Baxışdan sonra hər bir nümayəndəlikdən perspektiv vəd edən güləşçilərin seçilərək nəzarətə götürüldüyü-

nü bildiren AGF-nin birinci vitse-prezidenti Namiq Əliyev peşəkar güləşçinin yetişməsi üçün müəyyən vaxt tələb olduğunu demişdir. Bildirilmişdir ki, ölkəmizdə idmanın güləş növünün inkişafına və kütləvilərinə nail olmuşuq. Bu gün ölkəmizi beynəlxalq arenada layiqincə təmsil edən güclü və istedadlı güləşçilər hazırlanmışdır. Hazırlıq prosesi bir an belə dayanmır. Çünki qazanan uğurları da-

vam etdirmək lazımdır. Hazırda ölkəmizdə 40 minə yaxın insan güləşlə məşğul olur. Onların əksəriyyəti yeniyyətə və gənclərdir. Bu, güləşə marağın göstəricisidir.

İlkin mərhələdə həm sərbəst, həm də yunan-Roma güləşi üzrə 80-ə yaxın güləşçinin seçildiyini bildiren vitse-prezident idmançıların federasiya tərəfindən bütün lazımi şəraitlə təmin olunaraq Bakıda təlim-məşq toplanışlarına cəlb ediləcəklərini və yığma komandanın məşqçilər korpusunun nəzarətində hazırlıq keçəcəklərini vurğulamışdır.

Bölgələrdən seçilmiş sərbəst güləş üzrə 40-a yaxın kiçik yaşlı yeniyyətmənin iştirakı ilə iyulun 24-dən Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunun güləş zalında ilk təlim-məşq toplanışı başlanmışdır. Toplanış bir həftə davam edəcəkdir. Yunan-Roma güləşi üzrə bölgələrdən seçilmiş 40-a yaxın kiçik yaşlı yeniyyətmənin ilk təlim-məşq toplanışı isə avqustun 11-dən 19-dək keçiriləcəkdir.

«Baku Cup-2013» Beynəlxalq turniri başa çatdı

İyulun 28-də Bakı Tennis Akademiyasında qadınlar arasında «Baku Cup-2013» Beynəlxalq tennis turnirində yekun vurulmuşdur.

Turnirdə şəxsi yarışların həlledici qarşılaşması israilli Şahar Peer və ukraynalı Elina Svitolina arasında olmuşdur. Maraqlı idman mübarizəsi şəraitində keçən oyunda hər iki setdə, müvafiq olaraq 6:4 və 6:3, ümumi hesab-

da isə 2:0 hesabı ilə qalib gələn Elina Svitolina «Baku Cup-2013» Beynəlxalq turnirinin qalibi olmuşdur. Qoşa yarışların final mərhələsində isə Eleni Danilidou (Yunanistan) - Aleksandra Krunic (Serbiya) cütü İrina Burya-çok (Ukrayna) - Oksana Kalaşnikova (Gürcüstan) dueti ilə qarşılaşmışdır. İnamlı oyun nümayiş etdirən İ.Burya-çok (Ukrayna) - O.Kalaşnikova (Gürcüstan) cütü rəqibini 2:1 (6:4, 6:7,

4:10) hesabı ilə məğlub edərək fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxmışdır.

Finalçılar qiymətli hədiyyələrlə yanaşı, WTA tərəfindən də reyting xalı əldə etmişlər. Turnirin təşkilatçıları tərəfindən E.Svitolionaya 40 min ABŞ dolları, Ş.Peyerə 20 min ABŞ dolları, finalçı cütü rəqibinə - İ.Burya-çoka və O.Kalaşnikovaya 11,5 min ABŞ dolları verilmişdir.

mozaika

Velosiped və ekologiya

Son vaxtlar ölkəmizdə velosiped idmanına maraq artıqca şəhərdə, neqliyyatın gur olduğu yerlərdə velosiped sürənlərin sayında da ciddi artım müşahidə olunmaqdadır. Bu, təqdir olunmalı tendensiyadır. Yanacaqsız işləməsi, qiymətinin digər neqliyyat vasitələri ilə müqayisədə xeyli ucuz olması, yığcamlığı velosipedin populyarlı-

ğını daha da artırır.

Səhiyyə mütəxəssislərinin rəyəinə görə, insanı stressdən uzaqlaşdırın, sağlamlıq və gümrə olmasına imkan yaradan bu neqliyyat vasitəsi, eyni zamanda, orqanizmi daha çox oksigenlə təmin edir. Lakin ümumi ekoloji vəziyyətin velosiped sürənlər tərəfindən düzgün qiymətləndirilməsinə də ciddi eh-

tiyax var. Günümüzdə ekoloji problemlər noticəsində yaranan hava çirkliliyi velosiped sürənlərə də ciddi təsir göstərir.

Buna görə də ehtiyatlı olmaq və qabaqcadan lazımi tədbirlər görmək vacibdir. Çünki tündlük şəhər neqliyyatı emissiyaları - karbon monoksid, ozon və azot dioksid kimi qazlarla bərabər, avtomobil tüstüsünün dumanının hissəcikləri də insan sağlamlığına mənfi təsir göstərir. Həmin hissəciklər ağ ciyərlərə düşür, oradan da qana qarışaraq orqanizmi zəhərləyir. İngiltərə Tibb Təşkilatının nümayəndəsi doktor Vivien Natanson böyük şəhərlərdə velosipedçi və piyadaların həddindən artıq hava çirklənməsinə moruz qaldığını bildirir. Ona görə də zəruri hallarda neqliyyatın gur vaxtında havatəmizləyici maskalardan istifadə etmək məsləhət görülür. Lakin bu maskalardan istifadə etmək ağ ciyər problemi olanlar üçün uyğun hesab edilmir. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, bu maskalar astma və bahar soyuqdeyməsindən əziyyət çəkənlərə daha faydalıdır.

sağlam həyat tərzi

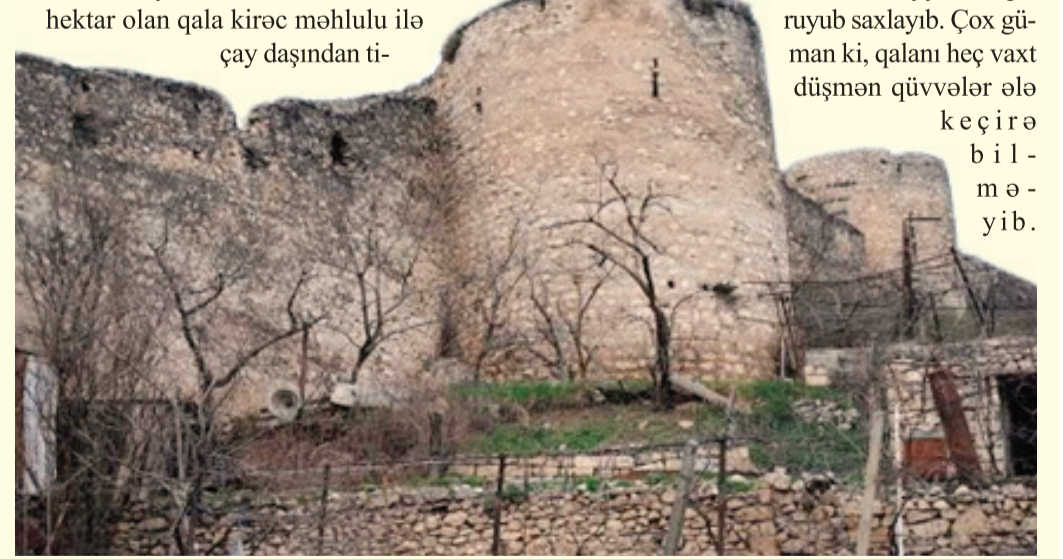
Cavanşir qalası

dayarlarımız

İsmayılı rayonunun qədim dövrlərə aid tarixi abidələrinin böyük əksəriyyəti Albaniya tarixinə aiddir. Albaniya tarixinin son dövrləri onun əsas vilayətlərindən olan Girdiman vilayəti və tanınmış sərkərdəsi Cavanşirin adı ilə bağlıdır. 642-681-ci illərdə Albaniya hökmdarı olmuş tədbirli dövlət xadimi Cavanşir diplomatik və sərkərdəlik bacarığı ilə dövlətin müstəqilliyini qoruyub saxlamışdır. Ərəb, Sasani, Xəzər, Bizans kimi güclü dövlətlərin hücum təhlükəsi qarşısında tab gətirən Cavanşir diplomatik bacarığı sayəsində siyasi gedişlər etməklə yanaşı, müdafiə tədbirləri görməklə də Albaniyanın müstəqilliyini qoruyub saxlamışdır. Tarixi mənbələr göstərir ki, o vaxtlar Cavanşirin, habelə onun babası Cəsur Vardanın hakimiyyəti illərində çoxsaylı müdafiə istehkamları, o cümlədən bir sıra möhtəşəm qalalar tikilib. İsmayılı rayonunda Ağsu çayının sağ sahilində yerləşən Cavanşir qalası da həmin müdafiə qalalarından biridir.

Qala - Talıstan kəndindən 4 km şimalda, Ağ çayın sağ sahilindədir. Qaladan bir qədər aralı, yolun üstündə «Səngər yeri» adlı kiçik düzənlik vardır. Bu yerin xüsusiyyətindən və adından məlum olur ki, qalaya olan hücumların qarşısı məhz burada alınmış, ciddi müqavimətlə qarşılanmış, xeyli qüvvə itirən düşmən qalaya hücumu tam gücü ilə davam etdirə bilməyib. Ümumi sahəsi 1,5 - 2 hektar olan qala kiroc məhlulu ilə çay daşından ti-

Qala üç tərəfdən Ağ çayın dərin keçilməz dərəsi ilə əhatə olunub. Qalaya giriş yalnız cənub tərəfdəndir. Burada eni 2,5 m olan darvaza yeri aydın görünür. Cənub divarları daha möhkəm olub. Həmin hissədə qala divarlarının qalınlığı 2, hündürlüyü isə 10 m-dən çoxdur. Divarların üstündə bir-birindən təxminən 0,5 m aralı daraqvari dişlər var. Qala divarlarını möhkəmləndirmək məqsədilə tikilən bürclər cənub tərəfdə dördkəncə, digər tərəflərdə isə dairəvi formadadır. Onların bəzilərinin diametri 8 metrə çatır. Qüdrətli müdafiə istehkamları olan bu abidə «qala» və «narınqala» adlanan üç qaladan ibarətdir. İç qala şimal hissədədir. Onun divarları daha çox dağıntıya mürəz qalib. Bir çox yerlərdə isə yalnız bünövrəsi qalmışdır. Qalanın şimal qurtaracağında baş müşahidə məntəqəsi yerləşir. Oradan «Səngər yeri» və ümumiyyətlə, qalaya gələn yollar aydın görünür. Qalanın şimal-şərq tərəfində gizli yol olub. Bu da uzun çökən mühasirə zamanı xarici əlaqələrlə əlaqə saxlamağa imkan verib. Gizli yol olan tərəfdən qalaya hücum üçün heç bir imkan yoxdur. Ümumilikdə qala üçün seçilən yer müdafiə baxımından idealdır. Qalaya çox böyük qüvvə ilə hücum etmək mümkün deyil. Hücumların qarşısını almaq üçün çox da böyük qüvvəyə ehtiyac olmayıb. Cavanşir qalası sonrakı əsrlərdə də müdafiə əhəmiyyətini qoruyub saxlayıb. Çox güman ki, qalanı heç vaxt düşmən qüvvələr ələ keçirə bilməyib.

kilib. Qorb divarları uçulmuş halda olsa da, Qalada döyüş zamanı dağıntı izlərinə rast qala müdafiə xüsusiyyətini özündə saxlayıb. gəlinmir.

Müdrilər deyib ki...

«Mənim çalışıb-vuruşduğum kitablarımı yazmaq, insanların və xalqım təhlükəyə düşəndə savaşımaqdır».

Alber Kamyu (1913-1960)

Ateist filosof Allahın varlığını etiraf etdi

elm

Məşhur filosof alim Entoni Flyunun son çıxışı elm aləmində böyük sensasiya ilə qarşılandı. Elmi ateizmin dünyadakı əsas nümayəndələrindən biri olan Flyu on illər boyu Allaha inamın özünü doğrultmadığı barədə kitablar nəşr etmiş və mühazirələr oxumuşdu. Lakin son illərdə baş verən bir sıra ixtiralar ateizm müdafiəçisini öz baxışlarını dəyişməyə məcbur edib. Flyu ictimaiyyət qarşısında çıxış edərək səhv etdiyini bildirib: «Kainat öz-özünə yaranma bilməzdi. Belə görünür ki, o, bizim təsəvvür etdi-

yimizdən daha qüdrətli bir qüvvə tərəfindən yaradılıb».

O, əvvəllər başqa ateistlər kimi uzaq keçmişdə ölü materiyadan sadəcə canlı materiyaya doğulduğuna inanmış deyirdi. İndi isə tamam başqa mövqedədir: «DNT molekullarının quruluşları barədə müasir məlumatlar materiyaya öz-özünə yaranma bilmədiyini, Kiminsə tərəfindən yaradıldığına şahidlik edir. Molekulun özündə saxladığı genetik kod və informasiyaların ensiklopedik həcmi kor-koranə təsadüfi inkar edir».

Kəpənək qaçaqmalçıları tutulub

tam ciddi

Milli sərəvlərin qorunmasından söz düşəndə, adətən, gözümlərin önünə tarixi abidələr, qədim əlyazmaları, nəfis miniatürlər, əlyazma kitabları, nadir sənət əsərləri olan xalçalar gəlir. Ancaq qanunla qorunan elə milli sərəvrlər də var ki,

yətinin fərqi varmıdır, ləyiq olduqları qədər qiymətləndirə bilmirik. Məsələn, kəpənəklər. Kimin ağlına gələ bilər ki, kəpənək oğurluğuna görə adam tutunsunlar, bu məsələ beynəlxalq səviyyədə səs-küyə səbəb olsun?! Ancaq belə təsadüflər də olur. Bir neçə gün əvvəl Türkiyədə olduğu kimi...

Türkiyənin Artvin əyalətində hə-

min ərazi üçün xarakterik olan 2 min 856 kəpənəyi ölkədən xaricə qaçırmışdır. Tutulanlardan ikisi Fransa, biri isə Almaniya vətəndaşlarıdır. Artvinin Yusufeli bölgəsində kəpənək tutarkən yaxalanan və sonradan öz avtomobilləri ilə qaçmağa çalışan fransız Cin Klauz (67 yaşında), Kristin Maykl (63 yaşında) və alman Klaus Gunter (72 yaşında) istintaqa cəlb edilib. Bu şəxslərə 33 min-66 min lirə arasında cəza verilməyi gözlənilir.

biz onların əhəmiy-